

Къэрэщэ-Щэрджэс Республикэм и Мафэрэ Щэрджэсхалэ загъэпсыгъэр илъэси 190-рэ зэрэху-гъэмрэ афэгъэхьыгъэ мэфэкI Иофthабзэу щылагъ-хэм ахэлъжагъ Адыгэ Республикэм и ЛIышгъхъэу ТхьакIушынэ Аслъан зипэщэ лIыкIо куныр.

Ащ хэһьагъэх АР-м и Премьер-министрэху Къумпыл Мурат, Адыгеим и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэ игуадзэху лажэ Мухьамэд, Мыекьопэ кьэлэ администратцием ипашэху Александр Наролиныр. Мэфэклым кьеклолэгъэ хьаклэхэм ащыщыгъэх Темыр Кавказым илофхэмкIэ УФ-м иминистрэху Лев Кузнецовыр, УФ-м и Президент иполномочнэ лыкIоу Темыр-Кавказ федеральнэ шьолырым щыIэм игуадзэху Валерий Попковыр, Дагъыстаным, Къэбэрттэе-Бэлъкьарым

ыкли Ингушетием ялы-
шхьэхэу Рамазан Абду-
латиповыр, Kloklo Юрий,
Юнус-Бек Евкуровыр,
Ставрополь краим игубер-
наторэу Владимир Вла-
димировыр, Темыр Осе-
тием — Аланием ипашэ
ипшэрылхэр зыгъэцэ-
клэрэ Тамерлан Агузаро-
выр, Къалмыкъым и Лы-
шхьэу Алексей Орло-
выр. Мэфэк! Ioфтхьа-
бээр рагъжэным ыпэ-
клэ AP-м и Лышхьэ Къэ-
рщэе-Щэрджэсым ипашэ
фэгушуагъ ыкли лъапкь
нэшанэ зилэ гобелен-
шэу инароднэ сурэты-
лэу Гьогунэкъо Мухвар-

бий илшлагэ шухафтын
фишыг. Мыш ыуж Адыге-
им, Къэбэртэе-Бэлыкъа-
рым, Къэрэцэе-Цхэрджэ
сым ялышхьэхэм зэдэгү-
шылэгү здырйаг. Тхьа-
клучынэ Аслъан кызырэ-
хигъэщыгъэмкIэ, мыш фэ-
дэу апэрэу зэлукагъэх.

— Республикышър зэ-
хэгъэхьажыгъэнхэм фэ-
гъэхьыгъэ къэбархэр агъэ-
лүх, ау ар шыпккъэм пэ-
чыж. Тэ тызылгъэкъ, ти-
тарихы, тикультури, тыбзи-
зы, ау УФ-м исубъект зэ-
фэшхьафху тыщыт. Рес-
публик пэпч еж ыгюгу
кыыхихыг, тэ типшъэры-
лър зэфыщытыкIэ дэгъоу.

ныбджэгъуныгъэу тазы-
фагу ильыр гъэпытэгъэ-
ныр ары, — къылуагъ
Адыгеим и Лышхъэ.

— Геополитикэм ыльэ-
ныккыоклэ лофхэм языхт
кыдэпллытэмэ, тикъэра-
лыгыо изыпкыитыныгъэ
эщызыгъакъо зылошйо-
гъо кӀуачӀэхэр зэрэчы-
лэхэр кыдгурэлэ. Ахэм
зэу ащыщ «черкес лофы-
гъор», ау тэ ащ фэдэ гу-
мэкӀыгъо нелэ тилэп, ма-
мырныгъэ ыкӀи зегурьло-
ныгъэ тазыфагу ильэу ты-
здэпсэу. Адыгэхэм кӀэ-
ралыгыо статус зычырӀэ
закор Урысыер ары. Ти-
лӀэкъэгъухэр зышыпсэ-

ухэрэ къэралыгъо 50-м
ехъумэ ащкӀэ узыгъэгү-
шхон яӀ плон плъэкӀыштӀэп,
— кыӀуагъ Kloklo Юрий.

— «Адыгэ лофыгъор» бэмэ кыызфагъэфедэн гухэль зэрэщылэм десэ-гъаштэ. Ау тисубъектхэм япэхэхэм, ахэм якоман-дэхэм пшъэрылх шъхьа-лэу зыфагъэуцужьырэр цыфхэм ящылэклэ-псэу-клэ нахьышу шлыгъэныр ары. Тишолъырхэм ма-мырныгъэрэ зыкыныгъэ-рэ азыфагу ильэу зэды-щылэх. Къэрэщэ-Щэрджэ-сымклэ мэхъанэшхо зилэ лофтхъабзэм шухэлэжьэ-нэу шукъызэрэкълэагъэр

лъэшэу сигуапэ, сышъу-
фэраз, — кылуагъ Ра-
шид Темрезовым.

Китаим кыдыгъэкӀырэ автомобильхэр зыугъоинхэрэ компаниеу «Derways» зыфилорэм хьакӀэххохэр нэужым щылагъэх. Илъэсым кыкӀлоцӀ мы заводым машинэ мини 100 фэдиз кыдыгъэкӀын кӀуачӀэ иӀ. БлэкӀыгъэ илъэсым автомобиль мин 50 кытылупшыгъ, ахэр Урысыем ишӀолтыр зэфэшхьафхэм ащылаугъэкӀы. Компанием ипрезидентэу Дер Хаджи-Мурат ялофшӀэн зэрзэхахцэрэр хьакӀлэхэм кӀафилотагъ, аригъэлъэгугъ.

Мэфэкі программэм кыдыхэлъытагъэу Теклоныгъэм и Парк дэт сауугъэтэу «Огонь вечной Славы» зыфилорэм къэгъэгъ блэрхэр кIэральхьагъэх. Ащ ыуж Валерий Попковымрэ субъектхэм япашэхэмрэ зэгъусэхэу чыгъ чыкIухэр агъэтысыгъэх.

Стационар «Нарт» зыфилорэм шызыхащэгъэ гала-концертым лыкlo купхэр нэужым еклолагъэх. АР-м и Лышъхъэ сценэм тетэу мэфэкloу хагъэунэфыкырэмкlo Къэрэщэе-Щэрджэсым шыпсэухэрэм, хьакloхэм кьафэгущыгъэ.

— Къэрэццэ-Щэрджэ-
сым имэфэкI зыщыхигъ-
уныфыкырэ мафэм гъэ-
хэгъэшлухэр илэхэу къ-
кIуанлэ, тапэки хэхьоны-
гъэхэр ышлынхэмкI ама-
лышлухэр IэкIлэтых. Анахь
гъэхэгъэшхоу республи-
кэм нэпэ илэр — мыщ
мамырныгъэ, лъэпкъ зэ-
гурылонгъэ зэрилъыр
ары, — кыгуагъ ТхьакIу-
шынэ Аслъан.

**АР-м и Лышъхъэ
ипресс-къулыкъу**

Республикэм
имэфэкIкIэ
афэгушIуагъ

Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгьэх.

Адыгэ Республикэм и Лышъхьэ и Указ

**ЩытхьуцІэу «Адыгэ Республикэм изаслуженнэ псэолъэш!»
зыфилорэр А. А. Шхъэлахьом фэгъэшъошэгъэным ехьыллагъ**

Псэолъэшыным ыльэныкьоклэ гъэхьагъэу илэхэм ыкӀи илъэсыбэрэ лӀф зеришлагъэм апае щытхуцӀэу «**Адыгэ Республикэм изаслуженнэ псэолъэшӀ**» зыфилорэр **Шъхӕлэхъо Аскэр Асхъадз ыкъом** — Адыгэ Республикэм лъапкӕ лӀфхэмклэ, лӕкӀыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъапкӕгъухэм адырлӕ зепхныгъэхэмклэ ыкӀи къӕбар жьугъэм иамалхэмклэ и Комитет итхьаматэ фӕгъэшъошгъэнэу.

Адыгэ Республикэм и Лышхъхьэу ТХЪАКІУЩЫНЭ Аслъан
къ. Мыекъуапэ,
Юныгъом и 7, 2015-рэ илъэс
N 133

Лышъхьэм
илофшлэгъу
зэлуклэгъу

**АР-м и Лышхъхъу Тхьаклушынэ Аслъан граждан
обществэм хэхьоныгъэ ышIыным ыкIи цIыфхэм
яфитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэм афэгъэзэгъэ
Совету УФ-м и Президент дэжъ щызэхаша-
гъэм хэтэу Александр Брод зIукIэгъу тыгъуасэ
дыриIагъ.**

Ащ хэлэжыагь АР-м хэдзынхэмклэ и Гупчэ комиссие итхаматэу Сэмзгу Нурый. Ионьгом и 13-м хэдзынхэу шылэштхэм языфгьэхьазырын, лъэпкъ зэфышытыклэхэм, общественнэ организациехэм япхыгьэ юфхэм, Украинэм зэо-зэлэуцужэу кытэджагьэм ыпкъ кыкылыкэ къэккошчыжыгьэхэм ягумэклыгьохэм, нэмыкы лъэныкьохэм ахэр атегушылагьэх.

Александр Брод кызырилиуа-
гъэмклэ, АР-м и ЦИК, бзэджэ-
шлагъэ зезыхагъэхэм пшъэ-

дэきьжъ ягъэхьгыэнэмклэ Федеральнэ кыулыкѳум, Минюс-
тым ягъэлорышланлэхэу АР-м
щылэхэм, общественнэ органи-
зации зэфэхьхьафхэм япа-
щэхэм залуклэгъухэр адырла-
гъэх. Зыщыгъозагъэхэр кызыз-
фихьысыжыххээ, хэдзынхэу
къэблагъэхэрэм языфэгъэхьа-
зырынклэ хэукъоныгъэ зыпари
зэрымилъэгугъэр, ахэр шап-
хъэхэм адисттэу республикэм
зэрэщыклоштхэм ицыхъэ зэрэ-
тельыр кыхигъэшчыг. Джаш
фэдэу нэжэ-лужьхэмрэ сэкъат-
ныгъэ зилэу, секлоньр кын

кыызфэхуэхэрэмрэ
хэдзынхэм ахэлэ-
жээнхэ амал ялэ-
ным пашэхэм лэ-
шу аналэ зэрете-
тыр нэрыльэгү з-
рэфэхугыэм кы-
кигэтхыгы. Ляэккэ
зэфышытыклэхэм
кьатегушылээз, аш-
кли республикэм гу-
мэклыгьо зэримы-
лпыр, лэпкэ зэфэ-
шхьафэу шыпсэу-
хэрэм азыфару зэ-
гурымылоныгэ кы-
зэримыхьэрэр игу-
пэу кыхихгэзшыг,
ар пстэумэ апэу
субъектым ипашэ-
хэм яшушлаггэу
ылытагь. Аш фэ-
дэу рэхьатныгэ ил-
нахь мышлэми, ныб-
жыклэхэр экстремизмэм хэ-
щаггэ мыхьунхэм фэгьэпс-
гэ профиллактическэ лофым
нахьыбэу аналэ тыраггэтымэ
шуаггэ кьытынэу зэрилпытэ-
рри кьылагь.

АР-м и Лысьхъэ хьакIэм зыфигазэзэ, Адыгеим кызэрблэгъагъэм ыкIи ащ фэдэ уасэ кызырафишыгъэм пае лъэшэу зэрэфэразэр къыхигъэшыгъ.

— Советым хэтхэр нахыпкiи республикэм кьеблэ-гьагьэху, loф шашлагьэу шьт, — кьылуагь аш. — Ахэр зэ-фагьэ хэльэу loф пстэуми зэ-рякьуалэхэрэр тигуапэ. Сыди-гьокьи шыклагьэу альэгьугьэр субъектым пагьэцуурэп, хэки-плэу аш илэн фаер кьагьэ-лдьабо, уналэ тырыагагьадзэ.

Украинэм кыкылгъэ бежен-
цэу Адыгеим кыхьагъэхэм
ялофхэм. Советим илкыкы
кыкълэуцплагъ. АР-м и Плъыхъ
Украинэм зэо-зэлэуцужьэу кы-
тэджагъэм ыпкь кыкълэу рес-
публикэм кыхьагъэхэм зэкълэ-
м илэпылэгъу зэрагыотыгъэр,
щылсэунэу кынагъэхэм лопш-
лэлпэ чыплэхэр агъотынхэм-
кы, нэмыкь лъэныкъохэмкы зэ-
раделэхэрэр, тапэки гум зэ-
рэрэамынщхэр кылауагъ.

ХЬУТ Нэфсэт.

Сурэтыр А. Гусевым тыри-
хыгь.

лофтхъабзэр лъагъэкӀуатэ

Гьогухэм кьатехьухьэрэ хьугъэ-шлагъэхэм япчъагъэ нахь макIэ шыгъэным, гьогурькIоныр щы-нэгъончъэным, анахьэу зыныбжь имыкьугъэхэм япсауныгъэрэ ящыIэныгъэрэ кьэухьумэгъэнхэм фэIорышIэрэ пэшIорыгъэшъ Iофтхьабзэу «КIэлэ-цIыкIу автокреслэр» зыфIорэм ия 2-рэ едзыгъо шышъхьэIум и 28-м кыщегъэжьагъэу Iоныгъом и 10-м нэс Адыгъэ Республикэм шэкIо.

Гьогухэм кьатехьухьэрэ хьугъ-шагъэхэм лъапсэу афэхьугьэр зызэхэпфыкIэ, водительхэм ыкIи ахэм адисхэм щынэгончъэным игбырыпх, клэ-лэщыкIухэр зэрысынхэ фээ хэушъафыкIыгъэ пкыгьохэр

ны-тыхэм зэрамыгъэфедэхэр рэр гүмэкыгъо сьхьалэу кьэуу. Адыгеир пштэмэ, 2015-рз ильсын имезиye пыклыгэм автомобилым ис клэлэ-цыкыухэр шапхьэхэм адимыштэу зэрэзэрашхэрэм кы-хиубытэрэ хуьгъэ-шлэгыи 6 гьогу-патруль кьулы-кьум илофышлэхэм агьэ-унэфыгъ. Ахэм апкь кыкылыклэ нэбгыри 9-мэ шьобжхэр атешагьэхэ хуьгъэ.

Джыри зэ ны-тыхэм агу кэатэгэкыжыы, сабыр кешущэки зы-хьуклэ (илъэс 12-м нэ-сэу) шолэ имылэу шы-нагъончэным ибгы-рыпхыклэ ипхыхьэгэн

ыкйи хэушъхъафыкйыгъэ пкыыгъом (автокреслэм) исын фæе. Сабый къэхъуыгъаклэхэм алайи автокреслэхэр чыцхъ. Кйлэлэчйыклум ыныбжъ эльытыгъуэу, ар шъузэрэфæуеу жъуыгъээклон, ичыкйлэгъэ чыпйэр къежъуыгъуытын шъулъэкйышт. Зэфэхъысыжъхэм кызырагъэ-лъагъорэмкйгъ, мыщ епкыгъэ шапхъэхэр шлокй имылэу зыгъэцакйэхэрэм ясабийхэр нахъухъумагъэх, ахэм шъобж атещагъэ хъуным ичынагъуи нахъмакй.

ЛЫІУНЭЕ Тимур.

**Псауныгъэм
икъэухъумэн
аныхъ шъхьа!**

**Владимир Путинырэ
Урысые народнэ фронтым хэтхэмрэ
зэдырэлэгъэ зэдэгущылэгъур**

Хэгэгүм и Президент Уры-
сые народнэ фронтым ифору-
мэу «За качественную и до-
ступную медицину!» зыфилорэм
хэлажэхэрэм залоклэм псау-
ныггэм икьэухүмэнклэ анахь
зигьо лфыгьоу кьэуцугьэхэм
атегушылагьэх. Шьолыыр пстэ-
мым ялыкшор нэбгырэ 600-м
еху аш кьеклоклэгьагь.

«Мы ауырар лъэхъаным а
лофыгъом рензу тыналэ тетэ-
гъэты, — къыхигъэщыгъ къэ-
ралыгъом ипашэ. — лофыгоу
зэшлотхыгъэм нахы нахыб
джыри зэшломыхыгъэр», —
кылыагъ аш.

Мы форумум хэлажэхээрэ пстэуми апэу кызыклэпэлугыгээр псауныгэм икээхүүмэнклэ «оптимизациер» епхыгээ лофхэр зэхэфигээнхэр ары. «Кызыктедгээуонэу шытэл, лъэныкыо тэрэзымклэ лофхэр зэшлохыгээ хьунхэм тыналэ тедгээтыныр ары ищыклагээр», — кьарилуаг ахэм Владимир Путинм. «Зыгорэклэ зэрэщытын фаем димыштэрэ зеклуаклэ шьульгэумэ, игьом зыгорэ зышуамыхыгэмэ, рахуухьэгьагэм ар димыштэмэ, анэхь мэхьанэ зилэр — а реформэхэм уахтэм диштэрэ, ищыклагэуу шыт зэхьоклыныгэхэр афэшлыгээнхэр ары», — кыыхигэхьожьыг ащ. Илээс пчьагэхэм кьаклоцл нахышлум ыльэныкьоклэ кьыддэхуьгэхэри члэтынэхэ зэрэмыхуштыр ащ кылыаг. «Зыгорэклэ оптимизациер лъэныкыо горэм шагэфедагэ хуэмэ, ар тхьамыклагьом иншанэу шытэл», — кыпидзэжыг кьэралыгьом ипашэ. Анэхь мэхьанэ зилэр уахтэм диштэрэ специалистхэр лофшланлэхэм алуьханхэр ары.

«Псауныгъэм икӀэухӀумэн гу-
рытымкӀэ пӀэухӀэрэр ВВП-м
ипроценти 3,6-рэ. Мы ильӀсым
ащ нахьы тӀӀӀкӀу нахьыбӀэшт,
ильӀӀэу кӀыхьащтым ащ кӀы-
быкӀӀӀэшт, ау, сыдӀэу хьуми, а
пчӀагъэм тӀдӀмыхыным тӀналӀ
тедгъэтышт», — кӀыӀуагъ ащ.

«Щылэныгъэм къызэригъэ-
лъагъорэмклэ, пчъагъэм кы-
щыгъэклэгъэным юфыр зынэ-

сыкӱ, ренэу кӱаджэхэм кӱа-
щырагажӱ. Кӱаджэм дэт по-
ликлиникэ цыкӱоу илӱэсипш
пчӱагӱэхэм кыкӱоцӱ лоф зы-
шагӱэм нӱмыкӱ медицинӱ лӱ-
пылӱгӱу цыфхэм язытын щы-
мылӱ хӱумӱ, ар эффӱпшыжы
хӱуцтӱп, — кыыхигӱэщыгӱ кӱ-
ралыгӱом ипӱщӱ. — Сӱ за-
гӱорӱ гухӱкӱ сӱмӱркӱу хӱ-
лӱу цыфхэм кылоу зӱхӱсӱ-
жы кӱаджэм дэт медицинӱ
учреждение дӱкӱори эффа-

«Ыпккк зыхэл фэл-фашл-хэр нахыбл зэрэхүхэрэри цыфхэр аных лъэшэ зыгэ-гумэккыр лфыхгьохэм непкк ашщ. Шокк зымыл медикнэ страхованием лкклхьан фэе мылькыр кьоу лкклхьэ. Арыш, шьолпхрэм

хабээр ащызылыгхэри, Рос-
здравнадзорым илофышлэхэри
лыпльэнхэ фæе ыпккэ зых-
мыль фæло-фашлэхэм кьакли-
мычыным. Цыфхэм кьатетфэр
рэр ашлэн фæе. Интернетым
иамаалхэр кьызфэдгъэфедэхэ-
мэ, непэккэ ар кьин кьытшы-
хушцтэл», — кьыпигъэхъожыгъ
В. В. Путиным ыккк кьыгъэ-
гугагъэх а лъэныкъомккк пшэр-
гылъхэр кьафишлынхэу.

«Урысые народнэ фронтыр зыкызэхэтщагьэр кьэралыгьо мылкум игэфедэн цыф жуугьэхэр тэрээзу лыппльэнхэм иамал ядгьэгьотыным пай, — агу кьыгьэкьыжыгь Президентым. — Шьэф хэлъэн, кьэралыгьо ахьцэм зылэ хэзыщадэ зышолгогьохэр, тхьагэлпцыгьэмэхьэджагьэх хэлъэу кьэралыгьом имылку зыгорэ кьыхэзгьэкьынэу фежьэхэрэр маклэп зэрэхьухэрэр», — кьыхигьэжыгь аш.

Иээгүү уцхэр зышачэхэрэм
уцхэм аясэс псынклэу зэра-
шыхахэрэр кыизэхкырэр, аш-
клэ лыпасэхэр зэхафынхэу кя-
джаг кээралыгьом ипашэ.
«Сыда розницэр аш тетэу зы-
клэзеклорэр? Сыда Росздрав-
надзорыр тэрээу аш зыкы-
лымылпээрэр? Сыда шьол-
пырхэм яструктурэ гэнэфа-
гэхэм ишыклэгэ loftхабзэ-
хэр ашклэ зыкызыерамыхэ-
хэрэр?» — пхашэу упчлэхэр
кыгьэуцугэх пацэм. Аш да-
клоу страховоы компаниехэм
ялофшэн шыклагэу фильэгү-
хэрэр кылуагэх. Ахэм кээр-
алыгьо е шьолпыр ахьэхэр
медицинэ учреждениехэм зэ-
ралэклагьахэхэрэм нэмыклэу
фэлэ-фашлэхэр зэрээшлуахы-
хэрэми зерищыклагэм тетэу
пыпльэжынхэ фае. Медици-
нэ учреждениехэм япашэхэм
лэжьапклэу кьаратырэр ахэм
кьафэлорышлэрэ лофышлэхэм
гуртымыклэ кьагьахэрэм зы-
горэуштэу епхыгьэу шытын
фае ыкли кыгьэгугьагьэх
«лэпылэгү псынклэм» мылькоу
пэлуагьахэрэр тэрээу гьэ-
псыгьэнымыклэ пшьэрылхэр
афшылынхэу.

Владимир Путиным ежышхъэкӀэ кыфагъэуцугъэ упчӀэхэмӀ джэуапхэр аритыжыгъэх. «Сэ кыызэгъэлэ-зэнхэм нахы спортом сыпылыныр нахъ кыххэсэхы. Ау, зыгорэ къэхумэ, Гуччэ клиническэ сымэдджэмӀ кыфэсгъазэ. Хабзэ зэрэхуыгъэу, пшӕрылӕ гъэнэфагъэхэр зыгъэцӀклэрэ цыфхэм аш кышӕлӕзэх», — нэфагъэ кыхылхыгъэ къӕралыгом илӕш.

«Урысмен ичиновникхэм нахь кыыхахы лэклыб кэралхэм кышчызэрагъэлээнхэр, ясчэтхэри лэклыб кэралхэм кызырэщыцэлуахыкхэм фэдэу. Ащкӕ пӕрыохъу горӕ афӕтшынуӕ арӕп, ау хӕгъгу медицинӕр кызыфагъӕфӕд-ным нахь кыфӕдгъуыхыкхэм нахышлу», — икӕухым кылыуагъ ащ.

Гьэцэк|эжьынхэр
унашъхьэхэмк|э
рагъажьэх

Фэтэрыбэу зэхэт унэ льягэхэр капиталнэу зэтегъэпсыхьяжыгъэнхэм ехыылэгъэ программэм тегъэпсыкыгъэу кълэу Мыекъуапэ loфшлэнхэр зэрэщырагъэжъагъэхэм ехыылэгъэ кълбар кълтълыйлэсыгъэти, мы loфшлэныр зэрэзэхэщагъэр къедгъэлэуатэ тшloигъоу джырэблагъэ зылудгъэклагъэ кълатыбэу зэтет унэхэр капиталнэу гъэцэкълэжыгъэнымклэ Адыгъэ республикэ фондым ипашэу Пшыгъон Русълан.

лээр илэр 2015-рэ ильэсым кы-
щыублагъуу 2017-рэ ильэсым
нэсы. Джи рагъэжъагъэхэр
зауххэклэ, ятлонэрэ програм-
мэр 2017-рэ ильэсым
льагъэклотэшт. А про-
граммэм кыдылгытэ-
рэ унэхэр джи къа-
кхуэх, зэрагъэльэгъух,
сурэтхэр атырахых,
агъэцэклэнэу щыт лоф-
шлэнхэм защагъэгъуазэ.
Капитальнэ гъэцэклэ-
жын лофшлэнхэр рагъэ-
жъэнхэмклэ ильэсныкыо
къэнагъуу а унэхэм
ащыгсэххэрэм гъэцэклэ-
жыныным зэрэфежъэшт-
хэм ехылылгъэ кэзбар
альагъэлэсышт.

ГъэцэкӀжъын 10-
шӀнхэмрэ зетырагъеп-
сыхъажыгбахэхэм ядэгугъэрэ
уплъэкӀугъэныр зэрэзэхъагъэм
кӀэ тыеуепчым РусӀан кызыр-
уилагъэмкӀэ, а 10-ым лып-
лъэшт организациер кыхъхы-
гъэным ехылӀгъэ зэнэкьокъу
ызэхашэм, республикэ къ-
ралыгъо унитарнэ предприятиеу
«Гидроконструкция» зыфирорэм
теклоныгъэр кыдыхыгъ. Ащ
къафигъэкӀогъэ специалистэу
Кыкы РусӀан мы пшъэрлыыр
егъэцӀкӀэ, унэхэр кыкӀухъэхэз
псэолъшӀ организациехэм яфӀ-
шӀнхэм зэрэзэхъагъэм, агъэ-
цӀкӀэхэрэм ядэгугъэ лъеплъэ,
зӀкӀэри проектум тегъэпсыкы-
гъэу гъэцӀкӀжыгъэ зэрэху-
рэр еуплъэкӀу. Арыш, унэхэм
ацӀэхсхэм ыужкӀэ тхъаусых-
хэр къамышыжынынхӀкӀи мэху.

Кытайбгу зэтэт унэхэр капиталнгу гээцэклэжыгэнхэм мылькоу пэуагхьэрэр зэрэ-зэүклэгээ шыклэм тызыклэүчлэм Руслян кызырлуаггэм-клэ, цыфхэм атыр ахьцүм имызакбу, мы юфым респуб-

ликэ ыкӀи муниципальнэ бюджетхэр кыхылэжьээнхэ альэ-кыштэу хэбзэгъуэуцугъэм егъэ-нафэ. ГуыцӀэм пае, муниципальнэ образованиеу «КӀалэу МыекӀуагъ» иадминистрацияе мы илӀэсым сомэ миллиони 5-м ехуа а ӀофӀлӀэным кыхылӀ-хӀашт. Джаш фэдэу ТӀэхутӀэ-мыкӀое районым шагъэцӀкӀэ-жьышт зы унэм пае муниципальнэ образованиеу «ТӀэху-тӀэмыкӀое районым» иадминистрации зы миллион кыхылӀ-хӀаштэу ыгъэнэфагъ.

Унэхэм ягэцэклэжын пэ-
луагьэхээрэ мылькур кызди-
кырэм игугу зычитшырэм
дэжэ Руслан зы лэуэ кьы-
хигьэхьожыгь. Цыхьэмышы-
ныгьэм ыкли нэмыкл лофхэм
апкь кьиклэу хэбзэгъэуцугьэм
зэригьэнафэрэм тегъэпсыкы-
гьэу яахьцэ лахь зэклэ цыф-
хэм зэфэдэу иплалэм аты плон
плэаькытэп. Арышь, хэт щыци
зэрэфамыгьэгъуштыр, чыфэ
зытельхэм иплалэм ехьулэу
агьэгъужьын зэрэфаер, хьы-
кум шыклэклэ арагьэтыжьи-
нэу зэрэхьуштыр зэклэм зэ-
хашлэ шлоигьоу тигушылэгъу
хигьэунэфыкыгь. Етіани ахьцэ
тынхэр зэрэзэхьагьэм бэклэ
ельытыгьэшт унэхэм ягэцэклэ-
жын зырагьэжьэшт плалэр.
«Ахьцэр ашхыни зэхэклижьи-
цыхь» зылоштыгьэхэм аналэ ты-
радзэн алэаькышт мы лээхьа-
ным капиталнэ гьэцэклэжын
лошлэныр кьалэм зэрэщырагьэ-
жьагьэм ыкли а лофыр мы-
дэу зэрэзэхьагьэм.

Джырэ уахтэм гвэцэкложьын
лошлэнхэр зышыклохэрэм ащыц
урамзу Лениным ыцлэ зыхы-
рэм тет унэу зиномер 62-р.
Мыш тышылагь, лошлэнхэр зэ-
ррызэхэцагэхэм зышдыггэ-
гозагь, ахэр зыггэцэклэхэрэ

псэолъэшл организациеу РСУ «Югспецстрой» зыфилорэм ипашэу Хьакъунэ Ибрахьим гушылэгъу тыфэхьугь. Ащ кызыретиуагэмклэ, яорганизацие псэолъэшл бэдзэршыплэм зиуцуагьэр илъэси 10 хьугъэ. А плалъэм кыкклоцл псэолъэбэ агъэуцугь, унабэ агъэцэкклэжыгь, опытышлу зэлуагьэклагь, кьалэу Шьачэ цыклогъэ Олимпиадем фэшл агъэусыгъэ псэуальэхэм яшлын хэлэжыагъэх, кьалэу Адлер лоф шашлагь. Ибрахьим зэрэхигъэунэфыкыгэмклэ, зигугу кьэушырэ унэм игъэцэкклэжын хьхьыллэгъэ лофшлэнхэм кыдамыльтытэщыгъэ лъэныкъо горэхэм ежхэр клэщакло афэхьугъэх ыкли харагъэгъэхьажыгъэх. Мы лъэхъаным унэм илэ жыйыкыплэхэр псэолъэшным ипашэхэхэм зэрагъэнафэрэм тетэу чырбыщ тыралъхъэзэ кьалэтыжыгъэх, пхъашлэхэм шъхьэлэтхэр тырагъэуцуагъэх, рубероид зытегъэпклэгъэгъэ унашъхьэр щэтырэ шыклэм тетэу зэблахъужы. Зэклэ гъэцэкклэжыныхэр шэклогъум ыгузэгухэм адэжэ аухынхэу щытыгь нахь мышлэм, мэфэ ошлухэр кызыфагъэфедэхъэзэ чэпыногъум ыклэхэм адэжэ зэраухыштхэм тегъэпсыкыгъэу лофшлэнхэр зэкыльыклоу мы объектум шызэхашэщ. Ибрахьим кызыретиуагэмклэ, зэклэ псэолъапхъэу агъэфедэхэрэр дэгъу заклэх, сертификатхэр апылтых. Агъэцэкклэхэрэм ядэгъугъэ шэпхъэшлүхэм алыагъэлэсы. Арышъ, ялофшлэн идэгъугъэ унэм члэхсхэр ымыгъэтхъаусыхэнхэм шэгугъых.

Ягухэльышлүхэр кьадэхъунхэу
тэри афэтэлө.

СЭХЬУТЭ Нурбий.
Сурэтхэр тезыхыгээр 1эшгынэ Аслъан.

СЭХЬУТЭ Нүрбый.

Сурэтхэр тезыхыгээр 19-
ө Аслъан.

Ащ кызырэтфилотагэмкӀэ, мы уахтэм ехуӀлӀу Мыекъуапэ унитф шагъэцӀкӀжыыгъ ыкӀи атыгъах. ЗӀкӀэмкӀи мы илӀъ-сым республикэм унӀ 37-рӀа, ахэм ащыщӀу 14-р квалӀу Мыекъуапэ, шагъэцӀкӀжыыщтых. ЗӀнӀкыокъухӀр электроннӀ шы-кӀэм тетӀу зызэхашӀхэм текло-ныгъӀр кыдзыыхыгъэ псӀо-лӀэшӀ организациехэм унӀхэм апӀлухъанӀу щыт мылӀкъум ипроцент 30 афатӀупщыгъ ыкӀи лошӀлӀнхӀр ащырагъэжыагъӀх. Ахэм мы лӀъхъаным ехуӀлӀу ухъаырыныгъу ялӀр процент 40-м кышчыублагъу 70-м нӀсы, зӀкӀэмӀи проект-сметӀ тхылъым ыгъӀнӀфӀэрӀ пӀагъэм ехуӀлӀу гъӀэцӀкӀжыын лошӀлӀнхӀр зӀраухышӀхэм уицыхъэ тебгъӀ-лын пӀӀӀкышӀт. Руслъан зӀрӀэхигъӀунӀэфыкӀыгъэмкӀэ, пӀӀӀӀӀ кӀӀкӀ зӀлӀ программэм тегъӀпсыкӀыгъу рагъэжыагъэ гъӀэцӀкӀжыын лошӀлӀнхӀр чы-зы-чызы шыкӀлӀэм тетӀу зӀхъ-щыгъӀх. ГъэмӀфӀӀ мӀфӀӀ ошлӀхӀр

кызыфагъэфедэхээ, унэ пстэ-
уми мы лъэхъаным унашъхъ-
хэр ащызблахъух, рубероид
зытегъэпкIэгъгъэ унашъхъхэр
цэтырэ шыкIэм тетэу агъэп-
сыжъых. Ахэм шхъэлэтхэр
афашых ыкIи «гъучIпрофилькIэ»
заджэхэрэ тенэчыр атыраль-
хъэ. Рубероид зытегъэпкIэгъэ
унашъхъэм плалъэу илэр илэсы
10-м шомыккырэмэ, цэтырэ
шыкIэм тетэу агъэпсыхэрэм
— илъэс 25-м кышыкIэрэп.
Унашъхъэхэм ялоф зауукIэ, ин-
женер хытыукIэ заджэхэрэр
гъэцэкIажьыгъэнхэм фежъэ-
щтых.

Русалган кызэриуагэмклэ,
кьатыбэу зэтет унэхэр капи-
тальнэу гьэцэклэжыгьэнхэр
пэлъэ клэхъэ зилэ программэм
тегъэспыкыгьэу зэхэцагъэ. Ау
аа программэм джыри пэлъэ
мычыжъэм тельтыгъэ програм-
мэжъхэр кьыделъытэх, мы лъэ-
хъаным агъэцэклээ loфшлэнхэр
нахь охьтэ маклэ зилэ програм-
мэм тегъэспыкыгьэх. Ащ пла-

 НЕПЭРЭ АДЫГЭМ ИАДЫГАГЪЭ

Шэнычъягъа, адыгагъа?

Мы аужырэ ильэс заулэм силъэпкъэзгъу
пчъагъэмэ къалоу зэхэсхыгъэ адыгагъэр непэрэ
мафэхэм лъэпэмыгъакоу. Сэ арэуштэу
къысщыхурэпти, зышхъадырезгъэхыштыгъ. Ау
зы мафэ горэм сызыхэплъэгъэ хъугъэ-шлагъэм
лъэшэу сыригъэгупшысагъ адыгагъэм непэрэ
мафэм тэ, адыгэмэ, тищылакIэ щыфыхэтхырэ
чыплэм (чыплэу зэрыдгъэуцуагъэм). Хъугъэр
мары.

шъэожьбые лэчъэ-лъачъэу ща-
гум дэт сабыйхэр зэкIэ шы-
хьагъу зышлыштыгъэр ары. Шъэ-
ожьбыер гъэнзэфагъэу фэкъаи-
гагъ шпъэшъэжые шхьагы-
уцэу ахэтым. Гупсэфэу ымыгъэ-
джэгэу ыуж итыгъ. ГъучI
луашхьэу зыкырагъэцIэнлъэ-
хыну афашыгъэм шпъэшъэжы-
ер зыдэкIуаеи, ыуж итэу лъы-
дэлъэтайи, етIысэхыныш, зы-
кырыигъэлъэтэхын зыгу хэлъ
шпъэшъэжыиен екIыбауи кы-

ригьэупэрээзыхьг. Ежыри ыуж
зыкьыридзи, пшэшьэжьыеу
кьехыгьо имыфагьэр кьыты-
риути, чыгум кьытыридагь.
Бзыльфьгитлоу зэдэгущиэу
щытмэ язырэр шьэожьыем
ешьхьпэуагь. Зыпари мыху-
гьаэх фэдэу хьэренилүмэ
пшэшьэжьыемрэ шьэожьыем-
рэ зарадзи, гушлэ чэфым хэт-
хуу загьэхьыхеу рагьэжыагь.
Тхылъым сызыленищэжьыгьэу,
тэкълэ шлагьэу цагур хуьл-

фыгъэ макъэм кызызепигъаджэу хуыгъэ. Яплэнэрэ къатэу сызытесым сеплъэхымэ, хуылыфыгъэ ныбжьыкIэ горэ джыб-бэ телефоным екуо: «Моу къакулIи зэхэтэгъф сIагуа, уишъуз сикIалэ къеуагъэшъ. Улымэ, къаколэ сэлэ». Ащ нэмыкIэуи бэ тырипчъэрэр телефоным иадырзбгукIэ щылэм, адырэм кырылорэр гъэнэфагъэу игу ыштэрэпын фæе, ымакъэ нахы нахъ лъэшэу Iэтыгъэу: «Къаколэ, сэлэ, къаколэ моу, зэхэтэгъф уишъуз сикIалэ кызызереуагъэр». ДэхэкIаерэ джыри а хуылыфыгъэм ымэкъэ Iэтыгъэ шагум дэтыгъ. Сыда, адыгъ хуылыфыгъэм ымакъэ Iэтыгъэу исабый ешъхъепэуагъэхэ пæе цыфхэм апашъхъэ зимышхъжыу кыуцпунур хабзэ хуыгъа? ЗгъэшIэгъуагъэ, ау

етланэ гуцаф сшыгыэ — зыгорклэ джырэ адыгэмэ яхабзэ нэмыккэу хьоу ригъэжыагъэмэ шлэ?! Сэ сынэжырэ сятэжырэ, нымрэ тымрэ яслъэгуллагъэу лъызгъэклуатэрэмэ анэмыккэу. Ишыппкъаплэ сылтыхъун гухэлъ силэу тэ, адыгэмэ, тиныдэль-фыбзэкклэ къыдэклары гъээтэу тиадыгэ лофхэмкли тызыгъэгуазэрэм зыкыфсэгъзагъ. Джырэ адыгэхэр, сэри сыккы-зэрэшухэтэу, мы хульфыгъэм изеклуаклэ сыдэуштэу шуухап-лэра? Адыгэ хэн-зекулакун къекло-къемыккылоу хэшулагырэ щылэмэ тыщыжыгъэгъуазэмэ, ары паклошъ, зэхэтэжыгъэфымэ, тэри тауж кыкхырэ тиныб-жыкклэхэмэ къашхьэпэнэу сэлъытэ. Шъуиджэуапмэ сыкъя-жэшт. Гъээзетым амал къыситымэ, джыри инэклубгъохэр къызыфэдгъэфедэнэ. Адэ адыгэм ымакэ «Адыгэ макъэм» шылун фаеба?!

Л. АДАЛАН

◆ ФОРУМЫМ ГУПШЫСЭУ ТИГЬЭШЫГЬЭХЭР

Журналист цлэрылохэм талуклагъ

Ыпэккэ тигъзет кызырэхуытыгъэу, республикэу Кырым шыклогъэ Дунэе форумэу «Таврида» зыфилорэм я 8-рэ сменэу мы илээсым кэбарлыгыгъэлэс амалхэм ялофышлэхэр хэлэжыагъэх. Сэри а юфтыабзэм кышчыслэгугъэм шъуцызгъэго-зэшт.

Шъугу кэтэгъэкыжы Общественнэ движениеу «Народнэ фронтим» игъусэу ныбжыккэ юфхэмккэ Федеральнэ агентствэр, Урысыем иныбжыккэхэм япатриотическэ Гупчэ, УФ-м и Общественнэ палатэ форумым ккэщаккэ зэрэфэхуыгъэр.

Ятлонэрэ мафэм форумым ккэклолэгъэ ныбжыккэхэм лекциехэм кыафеджэнхэу рагъжыагъ. Апэу ныбжыккэхэм гуцылэгъу кыафэхуыгъэх Общественнэ движениеу «Народнэ фронтим» и Гупчэ штаб итхамэтэгъоу, Къэралыгъо Думэм и депутатэу Ольга Тимофеевар, телеканалэу Russia Today игенеральнэ пашэу, дунэе ккэбарлыгыгъэлэс агентствэу «Россия сегодня» зыфилорэм иупчлэжыгъоу Тина Бережная, Москва дэт ккэралыгъо университетэу Ломоносовым ыцлэ зыхыырым журналистикэмккэ

лагъэхэм ашлогъэшлэгонэу едэлугъэх, ыпэккэ агъэфедэшт лэныккэхэр агъэнэфагъэх.

Общественнэ движениеу «Народнэ фронтим» (ОНФ) форумыр зэхашчэным ккэщаккэ зэрэфэхуыгъэр Ольга Тимофеевар юфтыабзэм ккэклоллагъэхэм агу кыгъэкыжыгъэ. ОНФ-м журналистхэм юф адишлэнэу зэрэфаер ащ игушылэ кышчыкыгъэщыгъ.

— Гумэкыгъоу шылэхэр цыфхэм ятымыгъашлэу, тарымыгуцылэу, ахэр ккэлэтыгъэ мыху-хэмэ, тапэшлуклон тлэккыштэп. Арышъ, тызэгъусэу тыздэлэжыным тышэгугы, — кылуагъ О. Тимофеевар.

Джаш фэдэу форумым кыдыхэлпытагъэу гуцылэгъу кытфэхуыгъэх ккэбарлыгыгъэлэс политикэм, технологиемккэ ыккы связымккэ Къэралыгъо Думэм и Комитет итхаматэу Леонид Левинымрэ ккэбаргъэу агент-

ккэлыр маккэ. А гумэкыгъом зэккэми тыздэгупшысэмэ, хэккыплэ ккэдгъотын зэрэтлэккыштыр ащ ккыкыгъэщыгъ.

Социальнэ сетхэм афэгъэхыгъэуи ккэбаргъэу агентствэм илофышлэ ккэгугылагъ.

— Социальнэ сетим хэтым псынклэу ккэбарыр зэрэлпыгъэ-ккэуатэрэр тинэрылэгъу, ау журналистым ытхырым гъунэ зэрэлпыфырэмккэ ар нэмккэ цыфхэм атеккы. Ккэбарлыгыгъэлэс амалхэм ялофышлэхэм шапхэхэр ялэх ыккы ахэр агъэцккэх. Тэрэзэу амышлэрэ, амыуплэккыгъэ текстыр цыфхэм алыагъэлэсырэп. Ккызырэхуыгъэрэмккэ, лупккэу тхыгъэу, шыпкыагъэ зыхэлъ ккэбарыр цыфхэм нахъ ашлогъэшлэгонэу еджэштых социальнэ сетим ккыхыгъэ текст ккэко цыккы нахы, — игупшысэхэмккэ ккыддэгощагъ Георгий Каптелиныр.

Общественнэ движениеу «Народнэ фронтим» илофышлэхэм ахыщэ ккэолхъэ тын-ыхыным пэшлуклогъэным фэгъэхыгъэ мастер-класс журналист ныбжыккэхэм афызэхашагъ. Мыщ иллыккэхэм ащыцэу, ОНФ-м и Гупчэ штаб

итхамэтэгъоу Александр Бречаловыр, «За честные закупки» зыфилорэ проектым ипашэу Антон Гетта гуцылэгъу ккытфэхуыгъэх.

— Юфыгъоу тызпэшлуклорэмккэ лэпылэгъу ккытфэхуыгъэр журналистхэм сызэрафэразэр ккыхыгъэщы сшюигъу, — ккылуагъ А. Бречаловым. — Анахъэу типроект зыфэгъэзагъэр бюджетым ккыфатлупшырэ ахыщэр зерифэшлэуашэм тетэу тхаматэхэм агъэзеккыныр ары. Пашэхэм ежхэм автомобиль лэплэхэр, нэмккэ пкыгъо зэфэшхыафхэр зыфамыщэфыжхэу, ахыщэр ккызыфатлупшыгъэ цыфхэм алыагъэлэсыным тлэлплэ.

Антон Гетта ккызырлуагъэмккэ, «За честные закупки» зыфилорэ проектым илэситлу нахъ ыныбжып, ау а охътэ ккэккым ккыккэцлэ юфыгъуабэ зэшлуахыгъ. Ыпэккэ ягъэхыагъэхэм ахыгъэхон гухэлъ зэралэр ккылуагъ. Ащккэ лэпылэгъу афэхуунхэу журналистхэм ккызырэхуыгъэр Антон ккыкыгъэщыгъ.

Форумым ккэклолэгъэ ныбжыккэхэм упчлэу ялэхэр гу-

цылэгъу ккытфэхуыгъэхэм аратыгъэх.

Лекциехэмккэ, мастер-классхэмккэ тимафэхэр байгъэх нахъ мышлэми, зыдгъэспэфынэу, ккытфалотагъэм тегупшысэжыны, зэфэхысыжыхэр тшы-нэу уахыти тилэщтыгъ. Ащ фэдэ такыккэхэм апэрэ мафэм тызэрагошыгъэгъэ купхэмккэ зытыугъоштыгъэ ыккы зэхэтхыгъэм тырыгушылэщтыгъэ. Шъхадж гупшысэу ышыгыгъэр, ккытфалотагъэр тишолпыр щыпхырытщышъуштыгъэ, анахъэу тыналэ зытедгъэтыштхэмккэ тыздэгугашчтыгъэ.

Ятлонэрэ мафэр зэдэгугы-лэгъухэмккэ, лекциехэмккэ байгъэми, пшыгыгъу е ахэм язэщыгъэу журналистхэм зыпары ахэтыгъэп. Аужырэ, яплэнэрэ лекциер пчыхэм сыхыа-тыр 8-м едгъэжыагъ нахъ мышлэми, зэккэ ккэклоллагъ. Гуцылэгъу ккытфэхуыгъэ Максим Филимоновым уемыдэлун плэккыныу щытыгъэп. Журналистым апэрэу ыналэ зытыридзэн фаер, анахъ шъхыалэу мы сэнэхыа-тым хэлпыр ккытфалотагъ, ишлэ-ныгъэхэмккэ ккыддэгощагъ.

Ккэбаргъэу агентствэу ТАСС-м иредатор шъхыалэу Максим Филимоновым зерильтэрэмккэ, цыфхэм яшлэшху-ныгъэ журналистым ылэ илэ. Ащ нахъ лэплэ зэрэщымылэри ккыкыгъэщыгъ. Нэужым ТАСС-м илофшлэн зэрэзэхышчэр ккытфалотагъ. Текстыр атхы зыху-ккэ анахъэу аналэ зытырагъэтын фэе лэныккэхэмккэ ккыддэгощагъ. Джырэ уахытэ ккэбарыр псынклэу птхын фаеу зэрэхуыгъэр ккылуагъ, ау Филимоновым зерильтэрэмккэ, текстым идэгугъэ ар ккэгоонэу щытэп.

Пчыхэм куп-купэу тызэхэ-тысыхышчтыгъ, зэфэхысыжы-хэр, неущрэ мафэм лекциеу тилэштхэр, пшырылэу ккытфэгъэуцугъэхэм тиволонтер-хэм нэлуасэ тафашыштыгъ. Нэужым ккэгъэлэгъон гъэшлэгонэу форумым изэхэщаккэ-хэм ккыгъэхызырыгъэхэм тигуапэу тлэлпыштыгъ.

Яцэнэрэ мафэр зэрэдгъэкла-гъэр, гуцылэгъу тызыфэхуыгъэ-хэр ккыккэлпыккэрэ номерым тигъзет ккыкыашчтыгъ.

ГЪОНЭЖЫКЪО Сэтнай.

Мыекъуапэ — Кырым — Мыекъуапэ.

ифакультет идоцентэу Рифат Сабитовыр.

Тина Бережная игушылэ ккызырэхуыгъэщыгъэмккэ, цы-лэныгъаккэу тызэхэтым псынклэу тыдэккыным пае статьяхэр ттхынхэ, видео тетхын, микрофоныр дгъэфедэн тлэккыны фае. Ащ нэмккэу Тинэ зери-льтэрэмккэ, журналистым ытхыгъэ статьяхэр социальнэ сетхэм ккыащыкыуынхэ, цыфхэм нэлуасэ зафишын, зари-гъэшлэн фае. Бережнаям зигу-гуу ккышылыр лэныккэхэм форумым ккэклоллагъэхэм зэккэми дырагъэштагъ.

Шыпккэ, джырэ уахытэ со-циальнэ сеть зэфэшхыафэу бэ шылэ хуыгъэр. Ккэбар гъэ-шлэгонэу зэхэпхыгъэр охътэ ккэккым ккыккэцлэ цыфхэм алыбгъэлэсын, ащ пае псын-клэу утхэни, сурэт тепхышъу-ни, Интернетым ухэхыашъуни плэккыны фае.

Журналистым нахъ ыналэ зытыригъэтын фэе лэныккэ-хэр Александр Колесниченкэм ккылотыагъэх. Форумым ккэкло-

ствэу ТАСС-м иредатор шъхыалэ игуадзэу Георгий Каптелинымрэ.

— Кризис е нэмккэ гумэ-кыгъо горэхэр ккэралыгъом илэ зыхуыккэ апэу цыфхэр зэуалэхэрэр журналистхэр ары. Ахэм ккыатхырэр, ккыагъэлагъо-рэр ары пстэури зэлпырэр ыккы зэдэлурэр. Цыфхэм яшлэшхуыныгъэ зэралпырэр шъоры — ккэбарлыгыгъэлэс амалым илофышлэхэр, — зы-ккытфигъэзагъ Леонид Леви-ным. — Юф зэрэшлушлэрэм, шъуитхыгъэхэм гупшысэу ахы-шъулыхэрэм мэхыанэшхо ил.

Георгий Каптелиным зери-льтэрэмккэ, непэрэ мафэм тызэоллэрэ журналистикэм гумэ-кыгъоу илэр уахытэр псынклэу зэрэклорэр ары. Ащ ухэту бэрэ угупшысэн плэккылырэп. Ккэ-бархэр цыфхэм зэралыагъэ-лэсырэ шыккэр зэрэзэхыоккы-гъэри ккыкыгъэщыгъ. Георгий ккызырлуагъэмккэ, ккэбаргъэу агентствэу юф зычишлэрэр ины нахъ мышлэми, тиккэралыгъо ипсэуккэ фэгъэхыгъэу алэ-

Адыгэл шъыпкъ

Дунэшхом тетынэпщтын цыф еж имыльэпкъ хэмысэу. Зы лъэпкъ хэмыкыгъэхэми, зэгурылохэу зэдэпсэх. Совет хабзэм илъэхъан Урысые къэралыгъошхор цыф лъэпкъ 15-м ехъоу зэхэтыгъ шъхъадж ишэн-зэхэтыклэ кыуэхъумэу.

щыгъэх. Ясэнэхъатклэ цокъашлэхэу, уанэхэмрэ шохэмрэ афэлэпэласэхэу щытыгъэх. Совет хабзэр кызыежъэм, ащ фэдэ сэнэхъатхэр зыхэлъ лэжъаглохэр къуаджэхэм рагъэблагъэщтыгъэхэти, Сучев зэшыхэу Егоррэ Абрамрэ Хьэлъэкъуае кыдэтлысханхэу хъугагъэх. Пете цыкълум илъэс нылэп ыныбжыгъэр янэ ли, ятэшим кызыльэханэм. Къуаджэм дэс клэлэцыкълухэм афэдэу еджаплэм зычлэхъэм, адыгабзэкклэ тхэкклэ-еджаклэ щызэригъэшлэгъагъ. Изэхэшылкы зыкызыелэтым, адыгабзэкклэ дэгъоу гуцылэу, адыгэ шэн-зекълуклэхэм ащыгуаэу, тильэпкъ ордэхэр, къашъохэр икласэу хъугагъэ.

1950-рз илъэсым Пчыхъалыкбое гурыт еджаплэр кыуэхыгъ. 1951-рз илъэсым хы Шулцэ флотым кыулыкъу щыхъанэу Грузиэм ит къалэу Поти ацэ. Дзэ кыулыкъум ыуж бэрэ щымысэу Сучевыр Псыфабэм дэтыгъэ еджаплэу шоферхэр кызысагъэхъазырыщтыгъэм члэхъ. Ащ щеджэзэ, шъхъэгъу-сэ фэхъушт Антонинэ нэлуасэ фэхъу, бэ темышлэу къещэ.

«Сыда анахъэу угу рихъы-рэ шэнэу адыгэхэм ахэлъыр?» — слуи а джэгум сызсеупчлэм, Петр гушлоу кысылгогъагъ зэкклэми зэхэхэу: «Зэкъошныгъэу, гуфэбэныгъэу, шъхъэкклэфэныгъэу ахэлъыр ары сыгу рихъырэр сакъызхэхъухъагъэм кыщегъэжъагъэу. Хьэлъэкъуае сыкыщыхъугъ, сыцаплугъ, сичылэ лъаплэу сэлъытэ. Къини, гушлуагуи пэкклэкыгъэр зэкклэ синэрыльэгъу. Къиныгъоу сапэ кыкылыгъэ щылэмэ кыздэзыгощыгъэр, зишлуагъэм кысызэ-гъэкылыгъэхэр къоджэдэсхэу сызыплужыгъэхэр ары. Ахэм сыда кыисфамышлагъэр? Хьалыгу такырыр кызыдагощыгъ. Сицыкълугъом кыщегъэжъагъэу ныбджэгъу дэгъухэр силэгъэх. Зын тыкыльфыгъэм фэдэу тызэхэтыгъ. Шулкэ сыгу къэкыжы Жэнэлл Нурдин. Ар сыхъблэ дэдагъ, шъыпкъэныгъэрэ гуклэгъушхорэ зэфытилагъ. Шъыпкъэ, ащ ищылэклэ-псэуклэ нахъ дэгъугъэми, илъэс пчъагъэм Теуцожь райисполкомым, партием ирайком япэцагъ, тызэщыгушлагъэп. Джащ фэдэу сыхъблэу ныбджэгъу хьалэлэу си-

лагъэхэу Цуекъо Айтэч, Хьодэ Мыхъутар, Мэщфэшлу Шэрмэтрэ Хьазэртрэ, Бэшхыкы Хьазэрт, Лыхъэсэ Шэрмэтрэ Рэмэзан-рэ, Хьодэ Хылым, нэмыкълхэри. Мыхэм непэ щымылэжъхэр ахэ-тых, ау сэ ахэр егъашлэ сщы-мыгъупшэхэу сыгу ильыщтых».

Петр илъэс 46-м ехъурэ ПМК-м шоферэу лоф щышлагъ. Краснодар псыубытыплэмрэ Адыгэкълэрэ яшлын чанэу ахэлэжъагъ, тын лъаплэхэри кысфэгъэшъошагъэх.

Петр ишъхъэгъусэу Антонинэ (щылэжъэп) илъэс 22-м ехъурэ Теуцожь район сымэджэ-щым медсестрау лоф щышлагъ. Бзыльфыгъэ рэхъатэу, тынчэу, гуклэгъурэ шъхъэкклэфэныгъэрэ зыхэлъ цыфэу щытыгъ.

Антонинэ иунэ бэрэ сыхъагъ, игомьылапхъэ сшыхыгъэ, зэгорэм сеупчыгъагъ «Мыщ фэдиз илъэс пчъагъэм уимыльэпкъэгъухэм сыхъуштэу уахэсыгъа?» слуи.

«Адыгэхэм сакъызхэхъагъэм кыщегъэжъагъэу шлу слъэгъу-гъэх, яшэн-зэхэтыклэ сыгу рихъыгъэу сэгъэцаклэ, яшхыныгъохэр лъэшэу тикласэх. Пете щыпс-пласэ тхъамафэм тло-щэ ымышхымэ, шхагъэу ылытэрэп, сэри джащ фэдэ сыхъугъ. Адыгэхэм сакъызыхахъэм, Пете ишлуагъэкклэ адыгэ унагъо ты-хъугъ. Еж ишэнклэ адыгэлл шъыпкъ. Ллым ишэнхэр клэлэ-

хэми къахафэ хъугъэшъ, сэгъушлэ».

Петррэ Антонинэрэ клэлитлы зэдаплугъ. Клалэхэм анахъы-жъэу Александр гурыт еджаплэр кызыеухым, Мыекъопэ мэкъу-мэщ техникумым члахы, ме-ханик сэнэхъатыр илэу кы-члэкыгъ. Амурскэ ыкли Ха-баровскэ хэкъухэм лоф ащышлагъ. Дзэ кыулыкъум ыуж Красно-дар дэт мебелишл фабрикэу «Кубань» зыфилорэм щылэ-жъагъ. Ильэситлуклэ узэкклэлэ-бэжымэ идунай ыхъожыгъ. Ащ ыкыоу Сергей Москва дэт Мэшлогъэкклэс академиеер кы-ухыгъэу лоф ешлэ. Ыпхъоу Иринэ медицинэм щэлажэ. Петр иклэлэ нахыкълэу Алек-сей Мыекъопэ мэкъумэщ тех-никумыр кыуухи, мунагъоклэ Москва кложыгъэ.

Къуаджэм хъар илэми, гу-мэкыгъо дэлъми апэ къэсы-рэмэ ащыщ Пете. Мэфэкклэ ма-фэхэм иныбджэгъухэм ахэхъэ, хъаблэу зыцаплугъэм къэмыкълу кыыхэкырэп. Адыгабзэкклэ кыб-дэгъушлэныр, сэмэркъэу кыб-дишлыныр ишэн. Непэ тапэ кыфэрэ мыурыс-мыадыгъэу ины-дэлъфыбзэкклэ мыгушылэшъу-хэрэм ар афэдэп. Учылыкклэ узэрыгушхон адыгэлл шъыпкъ.

Петр Сучевыр илъэс 84-м ит, ау джыри ылэ тет, ча-нэу мээекло. Непэ ащ сыфэ-лэло сшлэугъу псауныгъэ илэу, игупсэхэм адатхэу бэрэ щы-лэнэу. Уадыгэллэу усэлъытэ, сыпщэгъушлукы, опсэу, отхъэжъ, синыбджэгъу лъапл!

Хьолдэ Сэфэр.

Сурэтым итыр: **Петр Сучев.**

Зэдэзэуагъэх, зэкъотыгъэх, закыхагъэщыгъ

Апэрэ дунэе заор 1914-рз илъэсым ишышъхъэлэу мазэ къежъэагъ, ар зыщылагъэр гъэрэклэ илъэси 100 хъугъэ. Урысые Федерацием и Президентэу Владимир Путиним иунашъоклэ а мафэр джы илъэс къэс тикъэралыгъо щыхэдгъэунэфыкылышт, зэмыблэжъхэу хэгъэгур къэзыгъэгъунэгъэ цыфхэр тыгу къэдгъэкыжыщтыгъ.

Апэрэ дунэе заом къэралыгъо зэфэшъафхэу 38-рз хэлэжъагъ, нэбгырэ миллион 74-рз щызэ-уагъ. Ахэм ащыщэу миллиони 10-р хэклодагъ, миллион 20-м улагъэхэр къатырацагъэх, мил-лион пчъагъэ гъаблэмрэ зэпа-хырэ узэхмрэ арыллыкыгъэх. Хэгъэгум ис цыф лъэпкъ пстэ-умэ ащыщхэм ячлыгу къаухъу-мэнэу зыкълэлэтыгъагъ. Къушъ-хъэчлэс хъульфыгъэхэм дзэ кы-лыкъур ахынэу Урысыем кы-мыгъэгумэкыштыгъэхэми, Пшызэ хэкум ис адыгэхэр зыхэхъэгъэхэ Черкес шыудзэ полк зэхашъ-гъагъ, ар Кавказ шыудзэ ди-визиём хэтыгъ, джащ фэдэу нэбгыри 100 зырыз зыхэхъэ-рэ шыу купхэри агъэхъазыры-гъагъэх. Ахэм чэчэнхэр, та-тархэр, дагъыстанхэр, къэбэр-таехэр, адыгэхэр ахэтыгъэх.

Адыгэхэмрэ къэзэкъхэмрэ язэфыштыкылэ пстэумэ къахэ-щыщтыгъ. Зэолхэм зэнэлэсэхэу ахэтыгъэр бэ. Мыекъопэ тех-ническэ еджаплэм щызэдеджа-гъэхэр заом щызэлуклэщтыгъэх. Къэзэкъхэм ягуапэу агу къэ-кыжыщтыгъ адыгэ клэлэ шъэ-огъухэр зэрялагъэхэр, зэрэ-зэлъыкълэщтыгъэхэр. А. Верши-

голова итхылхэм лъэпкъитлур зэпэблагъэ зэрэхъугагъэм фэ-гъэхыгъэ къэбархэр бэу къа-хэфэх. Адыгэхэм ахэлъ зеклоклэ-шылкълэхэр ахэм агу зэрэрихы-хэрэм кыыхэкклэу адыгэ пшъа-шъэхэр, шъхъэгъусэ ашлынхэу, ащэхэу е атыгъухэу кыыхэкы-щтыгъ. Черкесыр ллы шъып-къагъ. Иш анахъ дэгъугъ, исэ-шхо анахъ чаныгъ, илыгъэ анахъ лъэагъ. Ахэм къапкъы-рыкылыхэу, адыгэлхэм яцые-хэм, япалохэм афэдэхэр ежъ-хэми арагъэдыхэ хъугагъэ, джы кызынэсыгъэми яшъуашэу ахэр къэнагъэх.

Заом зэрэхэтхэу ахэм шъхъэ-клэфагъэ зэрэзэфашлыжыщты-гъэр къагъэлыагъо язэхэтыклэ-гъэхэм. Зэолхэм ямызакъоу, дзэ пащэхэми, Кавказым на-местникэу щылэгъэ графэу Во-ронцовым адыгэ зэхэтыклэр агъэлаплэу ежъхэми зэрэхэ-щтыгъ.

Апэрэ дунэе заом хэтыгъэхэм афэгъэхыгъэ тхыгъэхэм яна-хыбэр кызыщидэкылыгъэхэр лэ-кыб къэралхэр ары, джырэ лъэхъаным ахэр зэрэдзэкылы-хъугъэ. Офицерэу А. Полец-кэм мырэуштэу етхы:

«Дивизие емылычыр (ди-кай)»... Ар нахъ цыхъэ зыфэл-шынуэ, укъэзымыгъэпцэнэу ыкли узцыгугъымэ хъунэу Уры-сыем идзэ хэтыгъ, ащ пае пстэури рыгушхоштыгъ. Черкес-хэм лыгъэшхо ахэлъ, пачъы-хъадзэм хэтхэу, урысхэм апэ итхэу заом хэлажъэх, хъадэгъур къашъхъащыхъэмэ, кызыэкклэлор амышлэу апсэ аты».

1917-рз илъэсым заом хэ-лэжъэрэ полкыбэ зэбгырызы-жыным нэсыгагъ, зэдэлужъ-зэделэжыныр ахэлъыжыгъэп. «Кавказ шыу дивизиер ары зэоним тегъэпсыхъагъэу, лэдэб зыхэлъэу къэнэжыгъагъэр», — етхы А. Марковым.

Заом хэлэжъэгъэ адыгэхэм Георгиевскэ кавалер хъугъэхэр, орденхэр ыкли медальхэр кыыз-фагъэшъошагъэхэр бэу ахэтых.

Лыгъэрэ пытагъэрэ зыхэлъ Черкес полкыр Карпатым, псы-хъоу Сан дэжэ, Станислав дэжэ, Днестрэрэ Прутрэ апэблагъэу, Брусиловскэ операциер клэ зэхъум пхъашэу ащызэуагъ.

Хьаклэмзые щыщ связноеу, сотнем икомандирэу Беданэкъо Мыхъамодэ щтэр зыщыщыр ышлэщтыгъэп. Бэгъушъэ Лы-урэ (Аскъэлай) Хъурэе Мамыррэ (Шэбэнэхъабл) шыудзэм ыужклэ итхэу сыхъатитло фэдизрэ пыр

зэтыралэжагъ. Хьаклэмыз Цы-клурэ (Хьатыгъужыкыуай) Пчэ-нашэ Лыурэ зэзаохэрэм апхы-рыкылыхэу пащэхэм къашырэ унашъохэр командирхэм ана-гъэсыщтыгъ. Тлэшъу Аюбэрэ Емыкл Къэсэйрэ зэпымыоу цэхэр къафащэщтыгъэх.

Зэолл пэпчэ зыклэхъопсы-щтыгъэр Георгиевскэ кавалер хъуныр ары, ащ пае Георги-евскэ къащым истепениплли къэблэжыныр фэагъэ. Кавалер хъурэм, дзэ унашъоу щылэмклэ, офицерхэми генералхэми, къэ-уухэу, лъытэныгъэ арахын фэагъэ. Черкес полкым хэтыгъэ-хэу Пэкклэшхо Уцужыкыо (Хьа-тыгъужыкыуай), Джарымэ Мусэ (Аскъэлай), Хьамыкыо Зэчэрые, Максим Сафроновыр, Шъхъэ-лэхэо Рэмэзан Георгиевскэ кавалер хъугагъэх.

Къош Хьызыр пыим игухэлъ-хэр кызызригъэшлэн зэрильэклы-гъэм пае Георгиевскэ къащэу я 4-рэ степень зилэр кыра-тыгъ, Беданэкъо Мыхъамодэ апэрэ ыкли япллэнэрэ сотне-хэм язэпхыныгъэ зэрэзэпари-мыгъэгъыгъэм пае — я 2-рэ степень зилэр, Лые Асхъад зы-хэт взводым икомандир щы-мылэу пыим зэолхэр апигъэ-уцужыкыи затеклохэм — я 3-рэ степень зилэр, штабс-капита-

нэу Вячеслав Ткаченкэм иави-ационнэ отряд пыим ылыгъ члы-гъхэм атебыбзэу, къэбархэр кызызрихыштыгъэм пае я 4-рэ степень зилэр къалэжыгъэх. Я 4-рэ степень зилэр кыыз-фагъэшъошагъэхэм ащыщых Пшыжъ Кушъуку, Пшыжъ Ерэ-джыбэ, Датхъужъ Хьот, Аульэ Исхъакъ, Эльдар Мыхъамодэ, Хьамдэкъо Осман, Кыкык Сы-хъатчэрий, нэмыкълхэри.

Степень зэфэшъафхэр зилэ къащыр кызызэратыгъэ черкес-хэм ащыщых Шэрданэ Аспъан-бэч, Бжыхъэкъо Алджэрые, Хьа-пэкклэ Зэчэрые, Ацумыжъ Ис-хъакъ, Боджэкъо Мыхъамодэ, Лыхъэсэ Ибрахымэ, Шъаукъо Ахьмэд, Шэуджэн Мыхъамодэ.

Хэгъэгур зэошхом щыхъугъэ пстэуми афэгъэхыгъэу тхыгъэу щылэр бэ. Ау Апэрэ дунэе заом изэолхэм гъэхъагъэу ыкли лы-гъэу щызэрахъагъэм якъэбарэу щылэр маклэ. Арышъ, лъэпкъ пстэури зэкъоуци тикъэралы-гъошхо ичлыгу кызызэрахъума-гъэр, Апэрэ дунэе заом къэ-ралыгъомэ ящылэклэ зыфэдэ-щтымклэ мэхъанэшхо зэрилагъэр ыкли ащ щызэуагъэхэм, хэкло-дагъэхэм ацлэхэри ягъэхъагъэ-хэри ини цыкълуи тшлэным ты-пыллыныр пшъэрыл инэу та-пашъхъэ къеуцо.

Заом хэлэжъагъэхэм ацлэхэр тарихым хэмыкълэжыныхэм пае шлэгъэн фаехэм Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм щытегушылэгъэ-хэу щыт. Пшызэ къэзэкъыдзэм и Мыекъопэ къэзэкъэ отдел мы лофур лъэгъэкуатэ. Апэрэ дунэе заом хэтыгъэ тичлыплэгъухэм яшлэжъ тамыгъэхэр чыплэ зэ-фэшъафхэм къащызэлъахы-гъэх. Адыги, къэзэкъы, нэмыкл лъэпкъ пстэумэ къахэкылыгъэу зэуагъэхэми язэо гъогухэр кы-хэгъэщыжыгъэнхэр зэкклэми тип-шъэрыл.

ШЪАУКЪО Аслъангуаш.

КЪЫХЭТЫУТЫГЪЭМ КЪЫРАГУАЛІЭХЭРЭР

Сыгу кыгъэузыжыгъ

Адыгэмэ ало: «Рамыпхыгъэллым зыремыгъэлх». Ащ кырагъэкырэ нэф: цыфэу ежъ римыхылагъэм, зыпэккымыкыгъэм уигукъанэ еолуатэккы икыо укызыэхишыкыщтэп.

А гушыгъэжыгъы сыгу кыгъэккыжыгъы Хьот Замрэт итхыгъэ инэу нэклубгъо заулэ хъоу гъэзетэу «Адыгэ макъэм» кыыхиутыгъэм, «Джыри си Едэпсыкъоешхо сьдэт» зышхъэм сызеджэм.

Кыыуатэрэр пшлэш ыгъэхъоу ащ Замрэт кыыщырелотыкы гур ыгъэуэу кызыщы-хъугъэ игупсэ кыуаджэу Едэпсыкъоешхор, ащ ихъанэ-гъунэхэр зэрэчинагъэхэм ыгу шагъэшлагъэхэр.

Ащ сызеджэм, сэри бэ сыгу кыгъэккыжыгъэр, иккырыккыу сыгу кыагъэузыжыгъы. Сыда плэмэ ащ кыыуатэрэр сэ сшхъэккы спэккыкыгъэх.

Сэри кыуаджэ слагъ Къэзэныкыуай ыцлэу, дунэе мылкыккы кыыосымытынэу, сырыгушхоу, ау Краснодар псыубытыплэр ашы зэхъум агъэкощыгъэ кыуаджэхэм ари ахэфагъ. Ар зэрэчлэсынагъэм лыуэу, гууэу сигъэшлыгъэхэр мызэу, мытлоу къэстхыжыгъэу хъугъэ. Ащ фэгъэхыгъэ повесть-гукъэккыжы «Шылагъ кыуаджэ Къэзэныкыуай ыцлэу» гъэзетэу «Адыгэ макъэм» кыыхиутыгъагъ. Нэужым урысыбзэккы зэдзэккыгъэу тхылъ шхъафэу кыидэккыгъ. Ащ уемыджэми, эпиграфэу фэсшыгъэм кылуатэу сыгу шылагъэр: *Сыда анахъ гукъэнэ инэу уилэр? Сигупсэ кыуаджэр зэрэсимылэжыгъ ары.*

Хэтэ анахъ узэхъуапсэрэр? Икыуаджэ зилэхэр ары.

Ащ фэдэ мэхъанэхэр щыпхырыщыгъэх Замрэт итхыгъэ инэу гъэзетым кы-

хиутыгъэми. Ащи игупсэ кыуаджэр, ащ ихъанэ-гъунагъэхэр джы кызынэсыгъэм зэрэщымыгъупшэхэрэр, ипкыхъэ зэрэхэтхэр кыыщырелотыкы. Сэри джы кызынэсыгъэм ащ силоф тетышъ, Замрэт игушылэхэр сыгу кылылэсыгъэх, зэхэсшлагъэх. Хьот Замрэт шушлагъэу ыккы щытхъугъэу фэсэлъэгъу игупсэ кыуаджэ, ащ ихъанэ-гъунагъэхэм шульгъоу афырилагъэр, ахэр зэрэчинагъэхэм гууэу рагъэшлыгъэхэр кызылэотыкырэ тхыгъэ ин гъэзетым кызыэрэригъэхъагъэр. Игупсэгъэ кыуаджэр загъэкощыгъэм ыуж уахътэу тешлагъэр маккы, плэшлэгъуныкыо фэдиз хъазыр мэхъу. Кытккыхъуэхэрэ ныбжыккылэхэр ащ еджэхэмэ зыгорэхэм аригъэгупшысэнхэу, ягупсэ чыплэхэм шульгъоу афырлэм хэхъонимккы ишлуагъэ кэккылощтэу ары сэ сызэрэпллырэр. Етлани хъугъэ-шлагъэр тарихым шыщ, илъэс мин тешлагъэми тхыгъэр ары тауж кыккыхэрэм ар алызыгъэлэсыжыщтыр.

Къоджитлур — Едэпсыкъоешхомрэ Едэпсыкъоежыемрэ шылэх хъунхэм, ахэм а цлэхэмккы яджэнхэм лыапсэу фэхъугъэми Замрэт анэсыгъ. Кытккыхъуэхэрэ ныбжыккылэхэм ар ашлэнымккы дэгъу.

ПЭНЭШЪУ Сэфэр.

«Джыри си Едэпсыкъоешхо сьдэт»

Ар пкыхъап, ау сьд шышыни нэфплэу удэтыгъэмэ?! Гоу лэсэжыгъэр кыэбгъэбырсырыжыгъ, Замрэт. Тичыгужъ гъэбжэу дахэ, тикъоджэдэхэр — гүм зэккы кыибгъэтэдэжыгъ.

Лъэшэу сызыфищэу, сызылэпищэу седжагъ уитхыгъэ, кыккылэпыккылощт пычыгъо пэпчъ шлуабэ дашлэу сөжагъ. Къэптхыгъэр

зэккы сынэ ккыкыгъ, сыгу пхырыкыгъ. А тэбэуытэу Адыгэкъалэ кыахыжыгъэми кылуатэу къоджэдэхэм тхъамыккылагъоу апэккыкыгъэр зыфэдизыр. «Чылэм сэккыжы» алоу якыуаджэхэм ягугъу кыашы зыхъуккы, цыфхэм сяхъуапсэ.

Тителевидение документальнэу фильмыгъэуцугъагъ ситворчествэ фэгъэхыгъэу.

Джашыгъум Краснодар псыубытыплэм инэккы сылутэу, сикыуаджи, шу слъэгъурэ сигупсэхэр зыдэлъыгъэхэ къэхалъэу псычлэгъ хъугъэри сынэгъу кыккылауагъэхэу, нэпсыр сфэмылажэу сыщытыгъ. Сянэжэу шу дэдэ слъэгъуштыгъэр кыуаджэм щыдгъэтлылжыгъ. Ар псычлэгъ мыхъугъэмэ, сыгу кызыщыкырэм икыаш-

хъэ сытэхъаныеба?! Сэщ фэдэу нэгырэ тхъапш ар кызыэхъулагъэр?

Сьд шышыни ащ фэдиз тхъамыккылагъом тышаухъумагъэемэ, тикъоджэ гупсэхэр амыгъэккылодыгъэхэемэ, тичыплэ дахэхэр псычлэгъ амышыгъэхэемэ? Кын ахэм уягупшысэныр. Тхъаегъэпсэу, Замрэт, ахэр зэккы кызыэрэптхыгъэм, тикыуаджэ идэхэгъэ пстэуми зэрэбгъэшлагъэм фэшл.

ЖЭНЭ Нэфсэт.

Сэри Кушмэзыкыуае сыщыщ

Къэлэмыр кыэсэзыгъэштагъэр Хьот Замрэт итхыгъэ-гукъэккыжыгъэу «Джыри си Едэпсыкъоешхо сьдэт» зыфилоэр ары.

Ащ фэдэу псэккы, адыгэбзэ дахэккы тхыгъэу бэшлагъэ сызэмыджэжыгъэр.

Замрэт нахыбэу тэ зэрэтшлэрэр ителэкъэтын гъэшлэгъонхэр ары. Джы тхэккылазэу зыкызылэуихыгъ.

Апэрэ тхыгъэм сызеджэм згъэшлэгъуагъэ Едэпсыкъуаер кызытекыгъэ

цлэу Едэпс ылапсэ чылэу Кушмэзыкыуае зэрэпхыгъэмрэ ар Краснодар дэжъ шытыгъэу, нэужым Къэбэртае кощыжы, Бэхъсан псылушъом зэрэ-лутысхъэгъагъэмрэ. А кыуаджэм зыубгъуи кыалэу Бэхъсан кытекыгъ. Джы кызынэсыгъэм ныбжэ зилэу кыалэм дэхэм кыашлэжы Кушмэзыкыуаеккы ащ зэрэджэщтыгъэхэр. Сэ сянэхъу Аргъэшъаокъохэр ащ щэпсэх. Сэри Кушмэзыкыуае сыкызыщыгъ. Непи

мыш щэпсэху Хьотхэр, Натлэхэр.

Сэ сыкритикэп, сытхаккып, ау псэккы тхыгъэ дахэр, куур, гъэшлэгъоныр зэхэсэшлэ. Замрэт кыыхитрэ кыэбар пэпчъ новеллэ ухыгъэ цыккылоу шыт. Ахэм уицкыккылоу-сабыигом ухащэ, укызыщыхъугъэ хъэблэжыым удащэ, уагъэгущлэ, уагъэнэшхъэи, загъори нэку-нэпс уашы, уагъэгупшысэ.

Аферым, Замрэт! Тхъаегъэпсэу!

ГЪУККЫ Замудин.

Мэщбэшлэ Исхъакъ фygъэхъыгъ

Шыбзыхъу Казбек Къэбэртэе-Бэлькъар Республикэм щэпсэу, Кавказым шызэлъашлэрэ альпинист. Ар бэмышлэу, я 30-у, кыушхъэу лэшхъэмафэ дэккылагъ. Юбилей дэккылагъур Казбек Адыгэ Республикэм итхэккы инэу Мэщбэшлэ Исхъакъ фygъэхъыгъ.

К. Шыбзыхъур тхаккы итхылъхэу «Хъан-Джэрий», «Адыгэхэр», «Рэдэ» зыфилохэрэм ыгу рихъхэу яджагъ. Аужырэ романыр анахъэу шлогъэшлэгъоныгъ. Адыгэхэр зы хэгъэгъоу зэккы-зыщэхэ зышлэиогъогъэ Рэдэ иобразыгъ кынагъ.

Казбек лэпылэгъу кыфэхъун цыф лымыхъоу ежъ имылкыккы баннер аригъэшлэ, лэшхъэмафэ ышыгу шыпккы дихыгъ. Ащ тхаккы ыцлэ, иусэхэм ашыщ, адыгъ быраккыым исурэт тешлыхъагъэх.

Ащ фэдэ зеккылаккы цыфыгъэ инккы, лыгъэ тамыгъэккы Казбек фэллэгъунхэу шыт.

Ежъ, кыушхъэу лэшхъэмафэ, кыфэмыехэр, бэрэ ытхыцлэ ригъаккыхэрэп. Цыф шыпккыхэу, зыгу кыабзэхэр ары кыызажэхэрэр. Казбек ахэм ашыщ. Цыфышлэ, гуккыгъушлэ, пцы зыусыхэрэр иккысэхэп.

Сыда Казбекккы кыушхъэхэр? Ежъ кызыэрлорэмккы, кыушхъэ кылым унэсыгъэу ащ зызыщызэккылэпщыккы, чыгур цыфхэм ямыпланетэу, чыюпсым зымы ымыгъэлорышлэрэ ихъугъэ-шлагъэхэу кыыщыхъуэхэрэм яеу кыплэшлэ. Чыгум ыккылы шыпккыэм утетэу ежыр плэккы члэгъхэм ашылэми, о упшэхъоцэ цыккылоу кыпщэхъу. Чыгушхор бгъэлэ-

рышлэныр хэгъэккы, зы мыжъо анахъ цыккылури бгъэкощынэу фитыныгъэ уилэп.

Типланетэу шыпсэурэ цыфхэм кыушхъэ шыгум уитэу плэгъурэ дэхагъэр альэгъуштыгъэмэ, зэпэуцужынынхэр ца-

гъэтыжыщтыгъ. Цыфхэр кыушхъэм теккылохэу, «аштэу» плэныр тэрэзэп, кыушхъэр ары цыфхэр зыумэхы-хэрэр.

(Тикорр.).

1

Ремонтыш калэу сыккызы-
дэкуагэмэ кхаджыкыш, лэ
ышлызэ, Джэнэтыкыо Арамбий
сыцэгъэгъуазэ:

— Тембот, аyklэ умыкloу,
модрабгъурэ гъогум зет, ар
нахъ гъогу дэгъу!

— Сэри сэшлэ, Арамбий,
иклэкыплэкэ зэпысчы сшoи-
гъошъ ары, — кызгэклэу клэ-
лэм сшъхъэ фэсэгъэсыкыжы.
Арамбий мыпчэдыжъ лъэшэу
сыгу ыцэфыгъ, сыфэрэзэ дэ-
дэу мо тыккызэбгъодэкыжыгъ.
«Нарт шъыпкызу губзыгъ», —
сэр-сэрэу зэсloжызы сыцэ-
тхъу. Етлани — ыгъашлэу шы-
лэмэ, мо Бахызмэу, иунэкъош
лхыжъу зигугъу кысфшыл-
гэм фэдэу, ежыри пшысэлo-
тэ цлэрыloу хъушт, лъэккымклэ
ар сьд зымыуасэр lорlи?!

Кэнаушъхъэ лъэсгъогоу чэу-
нэзымэ арешэкырэм се-
ужырэзэ сьтэхъагъ. Къоджэ
пчэгум нахъ клэклэу сызэрэ-
рицэллэщтыр лэшлэ-лэшлоу ма-
рышъ слушъхы кыдихыне-
жыгъ.

Бэрэ сымыкылагуэу зигугъу
къэсшылшт пчэгужыым сынэ-
сыгъ. Ерагъэу сшлэжыгъэ —
ар джы, клэклэ шыбгъэча-
гъэми, мыккютэнэу асфальткэ
пшъхъапэу пклэгъэ. Театрэм
исценэ фэд, пчэдыжъ нэфы-
мышым апэу кыулыкышлэхэр
жъугъэу цызэблэкых. Жыи,
джыри жыи хъазыр, дунаим
имэфаклэ ишлугъоу иккылэ
кышчызэккыоугъэгоп. Пчэдыжъ
хъаужырым ымэ мо пчэгужы-
ым самбырэу кырехы.

Сыкыгъэгъушлугъ сэ арэу-
штэу сызлуулагъэм:

— Уай-уаеу Къэлэмгъэлэ
Пчэгужъ, — Нэбзыйкыо кы-
оджэ пчэгум а лъэхъаным джа-
ры сишъаорэ сэрэрэ цлэу фэ-
тыусыгъагъэр, — зигугъу си-
пкыхылыгъэгоу, зышъхъэ сы-
фэзэщыжыгъэу, силъап!..

Сылуыбэзэ, сэлам есхыгъ
кыуаджэм ипчэгужыуэрэшхо.
Ау мызыгъэгум гыкloу сы-
кызырэкlorэр кысхэщыгъэн
фае, хъау, сыгуклэ нахъ, сы-
жэклэ зыпари сфелoшъурэп
джы: «Сэлам! Сэлам! Ыхымы!
Уаджэ кыдыресымыкloныр
сфэлэкыгъэлэ. Етлани гушор
сыбгъэ дэфэжырэп. — Си-
гуап узэрэслэгъурэр, сигупсэ
псэнчэжъ. О кысфэлшлагъэр
сэ егъашлэми сщыгъупшэжы-
штэп. Цыфым дахэ зэрилон,
шлу зэришлэн фаер сишъао оры
апэу езыгъэшлагъэр. Ащ иза-
кыоми, гъэшлэрэ Пчэгужъ...»

Сишъэо нахъ такыр, та-
кырыба, Джамболэт еджаплэм
джы шеджэ, ымаккэ чыжэккэ
кыхэгъушлукыжыгъэу аужы-
пкыэми кысцэхъужы: «Тата,
ты-тай, зэ мохэмэ яплыба!
Къэлэмгъалэу джа кысфэл-
щыфэгъагъэмэ мохэр зэрафэ-
дэ кыабзэхэр!.. — Къоджэ пчэ-
гум ит тучан жъгъэхэр ары
джы зыфилорэр. — «Къэлэм-
гъэлэ Пчэгужы! Ага! Арыба,
афэдэкъабзэба?!» — «Ар дэд,
сишъау, о уилуагъэу, Къэлэм-
гъэлэ Пчэгужы!» — кыккэ-
сэлотыкыжы, тлэхэр зэрэлы-
гъых, цоккэ щэфы тыккэлoшъ
ары, сызэклекъудые, «тэрэз
Къэлэмгъэлэ Пчэгужы» слoу
етлани пэсымыгъодзыжъэу сауж
иклырэп.

Бэшлагъэ ар зыхъугъагъэр.
Ащыгъум илъэс фэдиз тешлэ-
жыгъагъ, сымышэхъурэмэ, ти-
чылэ, Къургъокубае, сыкы-
ращи, Нэбзыйкыо районом
адыгабзэмкэ методистэу сы-
кыызэжыгъагъэр. Джы мы

урамэу сыккызырэкылагуэм те-
тыгъ фэтэр унэу, хабзэм тфи-
убытыгъэу тиунагъоклэ тызы-
члэсыгъэр, кымэфэ гъэстыны-
пхъэри кытфаригъащэу.

— Яплъба, тат, — шъэо-
жыем ымаккэ стхъаклэмэ кы-
еджэлыгъо, кышчызэпэджэжы,
игъэшлэгъо мыухыжъ иклары-
клэу рилъэсэжыжыгъэу моу си
Джамболэт лупчъапчэу плъэ-
гъурэр, — плыжы, гъожы,
— кысфелъытэ, ылапэхэр
члууплланклэхэзэ, — куплы,
ыхым, мары шхуантлэр... ым...
чыгушъор, хъау, чыпцлэр,
шъыу... ары, чыпцлэр, ым...
уцышъор, фыжыри мары! Тат,
фыжымыклэ тхылыплэ тхъапэм
сурэт тепшыхъэмэ, гъэшлэгъон-
ба, ерагъэу, хэолъагъо...» —

плэм loфышлэ кыкыжы, ша-
гум кызырэдэхъажъэу, ныб-
жыкыу шлунклэ кьончэшхоу
ташъхъагъ кыуцуагъ. Къэ-
хъугъэр сшлагъэп, етлэнэ, апэрэу
ельэгъу плонэу, Джамболэт
цыклым анэмылэу кытебыбагъ:
«А хъа-ай, моу мыщ шыгъ сэн-
дал лонтлэгъэжмэ шхуаплъэлъ,
сыдым фэгъэшлыгъэх мохэр!
Хэтмэ яджын моуштэу зэшлoзы-
лонтлыкыгъэхэр, синанэгущ?!»
«Ый, иккэгущылаклэ гъэмэфэ
отпускойхэр тиунэ исым кы-
ратыгъэщтых» слуи, сыгуклэ
сыщыгъ.

— И-и-иш! Санэлу ищыри,
лъэккыплъхъэ тэрэз горэ
кыфэщэф!, — ташъхъагъ зэ-
рит итэу иридиколь шуцлэ-
шхо «шкъампл» loу кызыдэ-

плуштыми ехы, зыфэмыплу-
штыми ехы. Сэ сизакъоп, ти-
унэ исыри сэщ фэдэу загъo-
рэ джауштэу джэнджэшыл, мы
дэдэхэр ащи ышъхъэ щэекло,
сэщ нахышлoп. Загъори ерыгъ
дэд. «Чапчымы пщышхоу зи-
гъэлсы зыхъуклэ, умыерыгъын
плэкыштэп», — ело. Ари сомэ
шъэныкыо нахъ мыхъоу уимэ-
зэлэжыапкэ! Ублэллэ классхэр
арыгъэ а илъэс егъэжыгъу-
хэм Назрэт зыфэгъэзэгъа-
гъэхэр.

— Зэлъ! Моу зыжъугъэбы-
яолъ... — агъунэклэ щыт туча-
ным тыккызыщычлэкыжыным,
ыгу кытэгъужыгъэщтын те-
плэу тилагъэмкэ, тучантес бзы-
лфыгъэм, ныбжъ дэхэклае
илэшт, зыгорэ ышъхъэ кыхъа-

ЦУЕКЪО ЮНЫС

Дэгъунэкъо Тембот игумэккыплэхэр

(Романыклэм щыщ пычыгъохэр)

«Адэ джары, зэшъогъухэшъ
ары, зэшъогъухэр сыдигъоклэ
зэхэшлыкыгуаеах, си Джам-
болэт!»

Еджэным пыхъагъэп, чер-
нилэ ручкэккэ «сурэт сэшлы»
ыломэ, тетрадыр ыцлэным
фэкъаигъэ, хъау, пыцэгъушхо
зэхъум. Пшъэрылъ горэхэр
кысфашлэ мафэ горэм къа-
лэм сызагъаком, къэлэмгъэ-
лэ къэмлан джадэ кыфэс-
щэфыгъагъ, къэлэм пшыкылуа,
хъаумэ тloкырэ плыра дэ-
лыгъэр, тэрэзэу къэсшлэжы-
рэп. Къэсшлэжырэ закъор,
гушом ишлуагъэклэ, сурэтышлэ
цыклым ынэпсхэр кызыречъ-
гъагъэхэр ары. Ащ фэдизэу
ауаси хъэтэшхуагъэп шъыу!

Тучан жъугъэу джы сапа-
шъхъэ кыуцожыгъэхэр ыпэ-
рэм нахы нахъ клэраклэу зэ-
готых, краскэу щылэм изыры-
зыгъоклэ сурэт тхыгъэу кы-
зэпэжыуыжы. Япчэ-шъхъа-
ныгъупчэхэр кыпlолъэрэзэх,
тыгъэм зыккыпагъэкlэракlэмэ,
дахэу зыккыплуашыхъэзэ,
«шуккыкы, моу шуккычлахъ»
алoзэ къаджэхэрэм фэдэх.
Шэны зэрэсфэхъугъэу, ардэ-
дэм «Зоркър» портфелым кы-
дэсымылхъотын сфэлэкыгъэлэ...

«Къэлэмгъэлэ Пчэгужы. Ты-
тай, о сыдэу плорэ?!»

«Джамболэт! Джамболэт!..
Сэри джадэдэр сэлo!»

А мафэм тиунэ исым, На-
зрэт, зэрилоу, лъэккыплъхъэ
тыгу рыхынуэ ащыц горэми
кычлэтымыгъэкызызэ, зэлэдгъэ-
цыужыгъагъэх мо тучан жъу-
гъэхэр. «Ым, дахэу зэрэгъэ-
лагъэхэри хъаулы!» — хъа-
зырэу езэщыгъэу ылулшлэхэр
луигъэдумыкыгъагъэх шъэо-
жыем! Шыпккъэмкы, тыгу клo-
дыжыгъагъэ зэ тымыщэфэу
дгъэзжыкыомэ тлуи. Ащыгъум
Джамболэтрэ сэрэрэ клэн ты-
зэдэшлэу фэтэр лъэгущым ти-
закъоу тытесыгъ. Назрэт еджа-

гъэккыгъ, тлэкы тешлагъэу
«шкъампл» ригъалоу етлани
зэдигъэккыжыгъ.

Щэджэгъоуж хъураишхом
шъхъэкуцлэр кырегъэжыкы.
Тиунэ исым хъалэч-псэлэчэу
ерагъэккэ ышъхъэ кызырехы-
жыгъэр ымаккэкли гъуащэрэп:

— Шухъый слугъэба! Къo-
джэ пчэгужы тучанхэр зэфашы-
жыштых! — Ымаккэ нахъ
цыклым кышлы. — Хъашхым,
мылэплэ дэдэу, сыолъэлу, зэ-
хэоха?

«Зэхэохыр» — сэры зыцлэр
джы. Тхылыплэ ахъщэ куп
зыкыуфи, псынклэуи кыс-
лэкликуагъ. Сэри слытагъэп,
ибагыи сшлэрэп, ащ лыпытэу
сиджыбэ ислъхъагъ. Зызэри-
гъэпсырэмкэ, «къэшумыщэ-
фэу шуккыдэмыхъажъ» ыlorэ
итеплъ джы ныбжыкыоу кыт-
шъхъэщыцуагъэм. «Марышъ,
лэнэклэу джы зыдгъэзэжыккэ,
loфышлу тапэ къэтэп, Джам-
болэт, — сэлoшъ, шъэожыем
сесэмэркъэу. — Марышъ ори
олъэгъу, зыпари тэ кызытед-
гъанэрэп, зэрэплэккы тлэкы
шъхъам, тлэ кыфэрэ щылэп.
Етлани — «Мылэплэ дэдэу...»

Лъацу-лъацу регъалошъ Джам-
болэт еужыры. Цыфхэр кыт-
фызэллэккы: хэт ишъэо-
жыи ибэ цыклым мор! Сипаллэ
маллэ. Районом сызэрэчлэсыр
зышлэрэмкэ цлэлушъ сыхъугъ!
Синасыпмэ, сашлэнэп. Лъацу-
лъацу! Сапэ зыккышлы, моу
сауж зыккышлы: «Тат, ты-тай!..»
Адыгэмэ зэралоу, «симылэ со-
мишъэ фыжыры ыуасэми, ыгу
рыхын тапэ кьерэфи, олахъэ,
сышъхъарымыкыны» сэлo, —
джарэу сыгу селэжыгъэу те-
убытэгъэшхо сэшлы, ащыгъум
сиджыбэ илыр зыфэдизымы
сыщыгуагъэп. Сыгуклэ етлани
кысэгъажэ сызэдиргъыжъу:
тыккэзэрэмыщэ рапллэзэ, ары,
шъхъэгъэузы лые тыщылэгъагъа
тэ, сэлo! Ары, хъажъур зыфэ-

жыгъэу, кытккыплъджэжыгъ.
Ачлэгъэр столдэгъэчъ горэм
дэлэби, тхылыплэ къэмлан
цыклым кыдихыгъ.

— Югославскэх мыхэр... —
«Лъаплэх мыхэр» кылопа-
гъэп.

— Ы-ы, ты-тай! — ынэ къа-
физызэ цуаккэмэ атэбэнагъ,
хъау, бзылфыгъэм кылэпит-
хыгъэх аужыпккэрашъхъэм,
хъулыфыгъэ шло цоккэ шъхъэко
шыпккэх, ятеплэ хъопсагъоу.
— Ты-тай егъашлэми мыщ фэдэ
сэ зыщыслэгъэп...

— Зыщымылгъэмэ, зыщы-
плъэныба адэ, Джамболэт...

Пхъэнтлэклым тефэжырэп
Джамболэт.

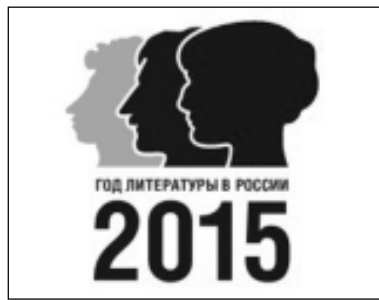
— Зыщылъ, зыщылъэба,
уяплъэу ушымысэу, — цуа-
ккэмэ ятепллэшлу сэри сыгу
кызырешыгъэр сшлэрэп, шып-
ккъэмкы, къалэм цоккэщэфы
синанэ сызэрэдищэщтыгъэр
сынэгу кыкыгъэуцожыгъ. —
Пфэшлу зыхъуклэ, синэузыр,
пфэсщэфытыклэ...

Хъамплэлоу шъэожыем ыпа-
шъхъэ щыс бзылфыгъэри мэ-
гушло:

— А-а, Джамболэты фэ-
шлукъабз! Джамболэты фэ-
шлукъабз! — Шъэожыем кы-
щылэгъэ цоккэ лыд шуцлэ-
мэ альапэ теллэбэ, ашъхъалухэ-
ри кыеуплэшышъхъэх. «Iэу-
джи ауасэщтын ахэм», — сэ
сшъхъэкуцлэ пхырызылырэр нэ-
мыккы. «Мылэплэ дэдэу, сыо-
лэлу. Зэхэоха?» Зэхэсхы-
жырэп сиккыушты!

— Ош пай! Оры кызы-
фашыгъэр, сицлыкыжыи, —
Сэндал зэшлoлонтлыкыжыхъу
зыщыжыгъэхэр, чэт лагъ плонэу,
джэхэшбогум тедежыжыгъэх. —
Уинасып атекылау. Зыгорэхэм
афэгъэтыллыгъагъэ шъхъае...
О уимамэ сэ дэгъоу сэшлэ,
сипхъорэлъф цыклым регъаджэ.
Гушлoлэжыны Тхъэм пфэшл.

Ахъщэр иккыгъэп:

— Моу джыдэд, шыккырэп
кыпфэсхыжышты...

— Хъун, умыгузаккы, клoды-
нэп, — сыжи кыдыгъэккыгъэп.
— Шхуунагъоклэ сэ шло шху-
сэшлэ — мыщ имамэ клэлэ-
егъаджъ... — ахъщэ естыгъэр
ылытэзэ, сэ сигъэрэхъатыгъ,
ежыми, бзылфыгъэми, шэп-
лыпс маклэр ынэлушъхъэмэ
къащыгъагъ, тхылыплэ къопэ
уплэлллыгъэхэр самбырэу ты-
ригъэллэжыжыхъэзэ, нэужым дэ-
гъэч цыклым дахэу ригъэккы-
хъэзэ, етлэнэ тетрадь горэм
датхэзэ.

Къэлэмгъэлэ Пчэгужыым
джауштэу сыдым импорт цуа-
ккэхэр кышчытщэфыгъагъэх.
Джамболэт цыклым гушлом
ыгъэуцлорэизэ, тадежъ тынэ-
сыжыгъагъ. Непэ кызынэсыгъэм
ахэр щыгъупшэжыхъэрэп, ту-
чантес бзылфыгъэр кызыэ-
рэпэгущлуатэщтыгъэм игугъуи
къэшлы зэпыт. Шыпккъэмкы
адрэ сандал цыклым фэтщэ-
фыштыгъэмэ псэ ахэлъыгъэп,
илъэсым ехъурэ цоккэ шъхъэко
цыклымэ шъэожыер агъэтхъэ-
жыгъ. Тэри тыгумэ шэ къа-
тыригъэхъауагъ! Тиунэ исым
нэмыккы ордэ етлэнэ кыхи-
дзэжыгъагъэр: «Хъа, дэгъум
дэгъу ыуас алоныгъэп ныла тлури
зэфэдагъэмэ!» Ары шъхъаеа,
урыс киношникмэ «за кадра-
ми» зэралоу, гум «иадрабгъу»
кыогу кыкыккыонэжыгъэр нэмыккы
лапкы: Назрэт цлэцлэклэ а
мафэм егъахъ, ащ егъахъ! Тхъэм
пае, цлэцлэу бысымгуащэм
мыхъун шлагъуи ыжэ кыдэ-
кыгъагъэп, щымылэм игонэгъу
арыгъэ, сэри ар кызыгурылауагъ,
мышъо-мыл лутлэжыр кылузыт-
хыгъагъэр. Амалцызым инлопсэу
Назрэт ащыгъум ригъэхыгъагъэр
джы кызынэсыгъэми сыгу зэ-
рэтедыккыагъ. Сэри сыгу лаеу
егъужыгъагъ, зытэхъухъэрэри
сымышлэу. Хъау, адыгэ пшы-
сэм хэт аргъой цыклым ардэ-
дэм сыгу кыгъэккыжыгъагъ.
Къургъокуо тэтэжыым зэгорэм
кыпфилотэгъагъ: аслъан хъэккэ-
ккэжыгъэр банэзэ, ыко зызэ-
пэккым, аргъоим ыко хахыни
фыхагъэуцонэу ары унашъоу
ашыгъагъэр. Аргъоир лъэшэу
тхъаусхэгъагъэу къалотэжыи:
ашыу, хэшъухъэрэми шхуеплъ,
зыхэшъухъэрэми шхуепл! Сы-
ушъэфырэп, ащ пае тиунэ исым
гу чылэ зани сэ фэсшыгъа-
гъэп. Кло, гужб тлэклым сигъэп-
лэхъуи, мыхъэтэшхоу зыгорэ-
хэр кыслэккыгъэлоуагъэх: «а
зыпхым фэбэгъон, — слугъэ,
— ахъщэ «хъушэр» згъэкlo-
дыгъэмэ, зыфэгъэккылодыгъэр
уныбэкloцл кыкыгъэр арыба?!»
Кло сэри ар зилъэплагъэм
сылымылэбагъэми фэлуагъэ
щылагъэп шъхъам, силъэпцлэгъу
бэхъалэм а такыккым зесы-
мыгъэгъэшэхъуныр сфэлъэ-
кыгъагъэп. Уебэ бэщэчызэрэ
пшъхъэ кэлэпэтыгъэ зыхъуклэ
нэужккэ сэ сшлагъэр исабий-
мэ афэзымышлэн бэдэдэ кы-
кыкыштыгъагъэп.

Джы Къэлэмгъэлэ Пчэгужы-
мырэ сэрэрэ лаплкыорэ-
жышхоу тызэлoгушло, дунаир
тфэхъужырэп. Сэрэп, модэрэ
ары апэм:

(Джыри кыккылэлыкышты).

КІЭЛЭЦЫКІУ ФУТБОЛЫР

Финалым хэхъащтыр къэнэфэщт

Урысыем футболымкІэ изэнэ-къокъу хэлъжэрэ кІэлэджэкІо командэхэм зичэзыу ешІэгъухэр ялагъэх. 2000-рэ илъэсым къэхъугъэ кІалэхэм язэІукІэгъухэм Мыекъопэ «Зэкъошныгъэр» ахэлажэ. Тренеру япашэр Кобл Руслъан.

Тифутболист ныбжьыкІэхэр «Биологым» 12:1-у текІуагъэх. Финалым и 1/4-м «Зэкъошныгъэр» Шъачэ щыІукІагъ «Интерым».

Пчъагъэр 3:1-у «Интерым» ыхъыгъ. ЯтІонэрэ зэІукІэгъоу Мыекъуапэ щызэхашагъэм 4:0-у тикІэлэеджакІохэр щытекІуагъэх. ХьокІо Темыр, Шхьэлэхьо Амир, Тумэ Тлахьир, Антон Кудрявцевыр, нэмыкІхэри дэгъоу ешлагъэх. Р. Коблым зэрилытэрэмкІэ, кІэлэеджакІохэм футболист дэгъухэр къахэ-кІыштэу угугъэ хъушт.

«Зэкъошныгъэр» Ставрополь зыщешІэм, «Динамо» 2:0-у текІуагъ. ЯтІонэрэ ешІэгъур непэ Мыекъуапэ щыкІонэу щыт. ТекІоныгъэр къыдэзыхырэ финалым хэхъащт.

Сурэтым итхэр: **Шхьэлэхьо Амиррэ Тумэ Тлахьиррэ.**

ФУТБОЛ. КУПЭУ «КЪЫБЛЭР»

Ауж къинэрэм текІогъошІуа?

«Астрахань» Астрахань — «Зэкъошныгъ» Мыекъуапэ — 0:1.
Ионыгъом и 7-м Астрахань щызэдешІагъэх.
Къэлапчъэм Іэгуаор дэзыдзагъэр: Делэкъо Аскэр — 88.

Ауж къинэрэм текІогъошІоу зылъытэрэмэ адедгъаштэрэп. «Зэкъошныгъэр» я 14-рэ чыплэм щыІэу Астрахань щешІи, 1:0-у зэІукІэгъур къыхыгъ. Тренер шхьалэм ипшъэрылхэр зыгъэцэкІэрэ ХьокІо Къэлпъан зэхъокІыныгъэхэр ешых. Футболистхэр нахыбэрэ апэкІэ илынхэм, псын-кІэу ешІапІэм щызэгурьонхэм пыл.

«Зэкъошныгъэр» Астрахань ичІыплэ командэ зыІокІэм, текІоныгъэм фэбэнагъ. Такъикъ 30 фэдиз къэнагъэу ешІапІэм къыхыгъэ Делэкъо Аскэр бэрэ ыпэкІэ илыгъ. Джырэблагъэ «Зэкъошныгъэм» аштагъэмэ ащыщэу Максим Малыш («Торпедо» Ермэлхьабл къыхащыгъ) ухъума-кІор ыгъэллэхъуи, Іэгуаор ыпэкІэ ытыгъ. А. Делэкъом нэгъу-плэплэгъум къыкІоцІ хэкІыплэшІу

къыгъоти, къэлапчъэм Іэгуаор дидзагъ.

Бысымхэр пчъагъэу 0:1-м емызэгъхэу апэкІэ къылыгъэхэми, тикъэлэпчъэлутэу Хъаныи Тимур шокІынхэ альэкІыгъэп.

ЕшІэгъухэр

«Биолог» — «Черноморец» — 0:1, «Краснодар-2» — «Мэщыкъу» — 2:1, «Афыпс» — «Терек-2» — 3:7, «Ангушт» — МИТОС — 2:1, СКА — «Спартак» — 1:3, «Алания» — «Динамо» — 0:0.

Грознэм икомандэ Афыпскэм щешІэзэ «Афыпсым» 7:3-у зэ-

рэтекІуагъэр тэгъэшІагъо. «Афыпсым» испонсорхэм унэшъо хэхыгъэу ашыщтым епытыгъэр макІэп. Командэм инеуцрэ мафэ къырыкІоштыр къэшІэгъошІоп.

Чыплэхэр

1. «Спартак» — 22
2. «Афыпс» — 18
3. «Черноморец» — 15
4. «Краснодар-2» — 14
5. «Мэщыкъу» — 13
6. «Терек-2» — 11
7. СКА — 10
8. «Ангушт» — 10
9. «Динамо» — 9
10. «Биолог» — 7
11. «Астрахань» — 7
12. «Алания» — 7
13. «Зэкъошныгъ» — 6
14. МИТОС — 5.

Ионыгъом и 14-м «Зэкъошныгъэр» «Краснодар-2»-м тикъалэ щыІукІэщт.

АДЫГЭ РЕСПУБЛИКЭМ ИЗЭНЭКЪОКЪУ

МэфэкІым аухыщт

«Улап» Улап — «Урожай» Тульский — 2:1.
Мыекъуапэ истадионэу «Юностым» щызэдешІагъэх.
Къэлапчъэм Іэгуаор дэзыдзагъэхэр: Джыгунэ Арсен — тІогъогогъо, «Улап». Руслан Лунев, «Урожай».

Республикэм футболымкІэ изэнэкъокъу хэхъэрэ зэІукІэгъухэр шІэхэу аухыщтых. «Улапэр» 2:1-у «Урожайм» текІуи, финалым нэсыгъ.

«Кошхьаблэр» «Адыгэкъалэм» зыдешІэм, 2:1-у къышІуихыгъ.

Адыгэ Республикэм изэнэкъокъу апэрэ чыплэр къыщы-

дэхыгъэным фэшІ «Кошхьаблэр» «Улапэм» дешІэщт. ЗэІукІэгъур республикэм имэфэкІ мафэ ехъулэу Мыекъуапэ щыкІошт.

Ящэнэрэ чыплэм икыдэхын фэгъэхыгъэ ешІэгъур Ионыгъом и 12-м Адыгэкъалэ щызэхашэщт. «Адыгэкъалэр» «Урожайм» дешІэщт.

Республикэм и Кубок

АР-м и Кубок къыдэхыгъэным фэгъэхыгъэ ешІэгъухэр

футболымкІэ аублагъэх. МПК «Ошъутенэр» 7:0-у «Джаджэм»

текІуагъ. «Урожайр» непэ МПК «Ошъутенэм» ІукІэщт. Тэхъутэ-

мыкъуаерэ Еджэркъуаерэ якомандэхэр зэнэкъокъуштых.

СПОРТЫМРЭ ЗЭКЪОШНЫГЪЭМРЭ

Къырым щызэІукІагъэх

Урысыем самбэмкІэ итурнир къалэу Керчь щыкІуагъ. 1999 — 2003-рэ илъэсхэм къэхъугъэ кІалэхэр алырэгъум шыбэнагъэх. Адыгэ Республикэм иЛыкІохэм медали 8 зэІукІэгъухэм къащыдахыгъ.

1999 — 2000-рэ илъэсхэм къэхъугъэмэ якуп НакІ Айдымыр, кг 46-рэ, апэрэ чыплэр къыщыфагъэшъошагъ, тренерыр Джармэкъо Нурбый. ЛъэлцІары-

шэ Мыхьамэт, кг 55-рэ, ящэнэрэ хъугъэ, тренерыр КІыкІ Ахьмэд.

2002 — 2003-рэ илъэсхэм къэхъугъэ кІалэхэм язэнэкъокъу

Мэлгощ Адамэ, кг 26-рэ, апэрэ чыплэр къыщыдихыгъ. Гьомлэшк Анзор, кг 35-рэ, Хьакъуй Анзор, кг 38-рэ, ящэнэрэ хъугъэх. Бэгъ Тимур, кг 31-рэ, ятІонэрэ чыплэр къыхыгъ. ЗэкІэ бэна-кІохэм ятренерыр Гьомлэшк Алай. Тыгъужь Тлахьирэ, кг 31-рэ, ящэнэрэ хъугъэ, зыгъасэрэр Хьабэхъу Адам. Нэхэе Налбий, кг 35-рэ, ящэнэрэ чыплэр къыхыгъ, тренерыр Нэлэтыжь Азэмат.

Адыгэ Республикэм самбэмкІэ икІэлэцІыкІу-ныбжьыкІэ спорт еджапІэ идиректорэу Делэкъо Адамэ къызэрэтилиуагъэу, тиныбжьыкІэхэр Къырым зэкІохэм, къош республикэм илэжъакІохэр дахэу къалэгъокІыгъэх, язэпхыныгъэ спортым зэрэщыпытэрэр лъэныкъуитІуми хагъэунафыкІыгъ.

ТибэнакІохэм илъэсыкІэ еджэгъур рагъэжъагъ, Тульскэм щыкІошт зэІукІэгъухэм зафагъэхьа-зыры.

НэкІубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТІЫЛЬ Нурбый.

Зэхъышагъэр ыкІи къыдэзыгъэкІырэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкэгъу-хэм адырІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщыІэр:

385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:

приемнэр: 52-16-79, редактор шхьалэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,

редактор гуадзэр-пшъэдэкІыжь зы-хьырэ секретары: 52-16-77.

E-mail: adyvoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи зэлы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыплэ гъэІорышІапІ, зэраушыхъа-тыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

ЗэкІэмкІи

пчъагъэр

3250

Индексхэр

52161

52162

Зак. 880

Хэутыным узчыкІэтхэнэу щыт уахьтэр Сыхъатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахьтэр Сыхъатыр 18.00

Редактор

шхьалэр

Дэрбэ Тимур

Редактор шхьалэм иапэрэ гуадзэр

МэшІІэкъо Саид

ПшъэдэкІыжь зыхьырэ секретары

Гъогъо Зар